

A. D. W. 10 P. 26
DISSERTATIO INAUGURALIS,

De,

**VERA ORIGINE,
NATURA, PROGRESSU, ET
INTERITU JUDICIORUM
WESTPHALICORUM,**

Quam

**RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. PHILIPPO WILHELMO,
PRINCIPE BORVSSIÆ, MARCHIONE BRAN-
DENB. ET DUCATUS MAGDEB. GUBER-
NATORE, RELIQUA.**

*Ex decreto & auctoritate Illustris Jctorum Ordinis
PRÆSIDE*

**DN. CHRISTIANO THOMASIO,
POTENTISSIMI BORUSSIÆ REGIS CONSILIARIO
INTIMO, UNIVERSITATIS FRIDERICIANÆ DIRECTORE
AC PROFESSORE PRIMARIO, ET FACULTATIS JURIDICÆ
ORDINARIO, & h. t. DECANO,**

Patrono ac Doctore suo aeternum devenerando,

PRO LICENTIA,

**Summos in utroque Jure honores & Doctoralia
privilegia rite capeffendi**

IN AUDITORIO MAJORI

Die Julii An. M DCC XI. horis ante & pomeridianis

Publico Eruditorum Examini submittit,

JOHANNES LAURENTIUS Fleischer/

Barutho - Francus.

HALÆ MAGDEBURGICÆ, LITERIS Salfeldianis.

DISSERTATIO IN AUCTUALIS

De

VARIA ORIGINIS

NATURA ET PROGRESSU

IN ARTIBUS ET LITTERIS

ET PHILOSOPHIA

RECTOR MAGNIFICENTISSIMUS

SEBASTIANUS BERNHARDUS

UNIVERSITATIS WITTENBERGENSIS

PROFESSOR PRAECEPTOR

IN ACADEMIA

ANNO DOMINI 1711

IN ACADEMIA

IN ACADEMIA

IN ACADEMIA

IN ACADEMIA

IN ACADEMIA

IN ACADEMIA

IN ACADEMIA

IN ACADEMIA

IN ACADEMIA

Staatl. Bibliothek
Regensburg

DISSERTATIO INAUGURALIS,
De
VERA ORIGINE, NATURA
PROGRESSU ET INTERITU JUDI-
CIORUM WESTPHALICORUM.

§. I.

Etsi multi varia de secretis & oc- *Dissertatio-
nis utilitas.*
cultis judiciis Westphalicis scripserint,
(a) Marquardus etiam Freherus pe-
culiarem libellum de iis ediderit,

A 2

(b) ac

(a) Puta Henricus Meibo- quatus, Ubbo Emmius, Jo-
nius, Wernerus Rolevincius, hannes Aventinus, Marquar-
Caspar Facius, Henricus de dus Freherus, Albertus Cran-
Hervordia, Æneas Sylvius, Pau- zius, Johannes Leznerus, Jo-
lus Æmylius, Johannes Cuspi- hannes Gryphiander, Justus
nianus, Felix Faber, David Georgius Schottelius, Johan-
Chytræus, Johannes Boëmus, nes Henricus Bœclerus, Her-
Sebastianus Münsterus, Jaco- mannus Conringius, Johannes
bus Spigelius, Georgius Tor- Justus Winckelmannus, Johan-
nes

(b) ac novissime Johannes Philippus Dattius, plurima documenta haftenus incognita eo pertinentia multo labore collegerit, & controversias eruditorum definire intenderit, (c) non tamen desperamus, quin nonnulla haftenus vel non observata, (d) vel à paucis notata

nes Philippus Dattius, Johannes Nicolaus Hertius, Christophorus Hartknochius, aliique. Loca autem singulorum prolixè allegare tædiosum foret. Fiet id, ubi opus erit, id est, ubi eorum testimonio opus habebimus. Excerpta ex anterioribus si non omnibus, certe plerisque deprehendes apud Henricum Meibomium de *Irminsula Saxonica* cap. 12. Gryphian-
drum de Weichbildis Saxonis c. 54. seqq. usque ad 60. Winckelmannum *Notitia veteris Saxo-
Westphal. lib. 4. c. ult.* Schottelium *de singul. antiq. Germania Juribus* c. 29. Dattium *de pace publica in-
tegro prope libro quarto excepto* cap. 1. Deprehendes etiam apud istos paucos quæstiones controversas fere omnes, circa hæc judicia occurrentes & rationes dissentientium.

(b) Editum anno 1610. *Ju-
sum Volumen*, inquit Bœclerus, *differt. de Wittekindo Magno habita 1671. in fine, impletet accuratior consignatio eorum, quæ ad
Judicia Westphalica pertinent à
qua neminem detertere potest Fre-
beri libellus de his judiciis, in quo
paucissima attigit.*
(c) Loco modo *lit. a.* citato.
(d) Causa est, quod vel alii alios incaute descripserint, vel non inspexerint diplomata antiqua, eaque contulerint cum processu antiquo criminali in Germania, cujus descriptio frustra quæritur in Historicis Germanicis, sed ex Speculo Saxonico, quod tamen plerisque contemptui est, tantum non unice haurienda est, ut nuperrime alius ex competitoribus honorum academicorum sub directione Dn. Præsidis in *diff. de occasione, confectioe & intent. Constit. Criminalis* ostendit. Ubi & nonnulla ad præsentem materiam facientia jam præocupata

tata (e) ad intellectum legum Imperii variarum facientia afferri, ac præterea doctrina confuse plerumque tractata meliori ordine exhiberi, eoque mediante multi errores facilius evitari possint. (g)

§. II.

Quare operam dabimus, ut initio secundum ordinem temporum recensamus opiniones scriptorum, qui de his judiciis memorabilia quædam annotarunt, quos deinde sequentes secuti sunt; ut & illorum observationes, qui errores aliquot communes emendare aggressi sunt; tum, ut eundem ordinem observemus in referendis documentis & diplomatibus ac legibus imperii huc spectantibus, cum observationibus brevibus ad singula; denique ut sententiam nostram de præcipuis controversiis cum rationibus valde verosimilibus exponamus.

§. III.

Primus scriptor, qui judiciorum Westphalicorum mentionem fecerit, a Meibomio (h) memoratur Wippo, *Ad Autores de Judiciis Westph. loquentes non*

A 3

cupata sunt, ad quæ suis locis provocabimus.

(e) Puta v.g. a Gryphiandro, Bœclero, & Dattio &c. *dd. ll.* quos tamen & subinde vindicabimus adversus dissentientes, & ubi impeerint ipsi, modestè ostendemus.

(f) De reformatione judiciorum horum agentium & infra suis locis allegandarum.

(g) Laborat adhuc illo nævo Dattius ut jam *in dicta differt.*

ratione de occasione &c. Constit. Criminalis passim fuit notatum, & alia specimina in sequentibus ostendent.

(h) De Irminsula *d. c. 12. p. 60.* *Judicii, ait, veriti, quod merito mireris, apud scriptores istius seculi (Carolini) qui quidem ad nos pervenerunt, nulla mentio. Elapsis*

po, qui seculo undecimo sub Henrico III. vitam Conradi II. scripsit; (i) sed jam Bœclerus observavit, eum autorem frustra hic allegari. (k)

§.IV. Po-

psis autem seculis duobus ac fere crebra capitis pœna. Apparet autem dimidio meminit ejus Wippo, Capellanus Conradi II. Imperatoris cognomento Saliqui.

(i) Vosius de Historicis latinis lib. 2. c. 44. p. m. 345. Locus Wipponis est in vita Conradi II. c. 6. *Reversus Rex de Ribuariis ad Saxoniam, ibi legem crudelissimam Saxonum secundum voluntatem eorum constantini auctoritate roboravit.*

(k) De Wittekindo M. circa finem. Vix probatum dari potest crudelissimam legem Saxonum apud Wipponem accipi debere de Westphalicis judiciis. Certe nec Meibomius ipse sic accepit in notis ad Wittichindi annales. Nimirum ibi Vir Clarissimus ita scripserat. Tom. I. Oper. fol. 670. *Apud Heroldum & Lindenbrogium extat lex Saxonica, octodecim capitulis distincta; An de ista loquatur Wittekindus, affirmare non possum. Wippo in vita Conradi Saliqui Imperatoris Saxonum legem crudelissimam vocat, sine dubio, quod in ea usitata &*

tem, scriptam Saxonibus jam ad fidem Christi conversis: Nam de precipuis anni festis ibi mentio, & irrogatur capitis pœna sacrilegis & perjuris. Loquitur Meibomius de Lege Saxonum, quæ extat apud Lindenbrogium p. 474. seqq. & quæ de festis, sacrilegis & perjuris idem memorat, extant ibid. c. 2. leg. 8. & 9. Cæterum in illa lege non adeo usitata & crebra capitis pœna ut vult Meibomius. Quin potius homicidium ibid. regulariter punitur multa pecuniaria c. 2. l. 1. seqq. excepto homicidio in Ecclesia & sacrilegio, it. perjurio ac homicidio in hominem ad Ecclesiam, vel de Ecclesia venientem diebus festis commisso d. c. 2. l. 8. & 9. it. homicidiis in Regem Francorum, ejus filios, dominum suum, ac ejus filios & porro stupro in domini filiam uxorem, matrem comissis c. 3. Puniantur etiam pœna capitali furta caballi, bovis, alvearii intra

intra septem, furta quælibet trium solidorum, furta nocturna duorum solidorum cum effusione vel effractione, furta quælibet intra screonam *cap. 4.* (*Screona* alibi *screuna* vocatur. Quid vero hac voce intelligatur dubitanter exponit Dufresnius hac voce. Mihi videtur intelligi horreum & inde orta esse vox hodierna germanica *Scheune*. Cum qua sententia prope convenit explicatio Pithæi apud Dufresnium & Lindenbrogium in Glossario.) Denique puniuntur capitaliter incendia voluntaria *c. 4.* Hæ sunt omnes pænæ capitales in illa lege Saxonum, quæ cur propterea *lex crudelissima a Wipponem* vocetur, nondum video, cum ne quidem homicidium omne capite puniat. Nisi forte dicere velis, quod crudele sit, hominem ob furtum capite puniri, cum tamen homicidium pænâ pecuniaria puniatur. Verum & hoc pacto non tam crudelitas legis, quam nimia lenitas in homicidio puniendo accusanda fuisset. Ni fallor tamen memini, nescio ubi, me legisse, Wipponem in specie respexisse ad pœnam furti, cum hæc pœna repugnet legi divinæ & civili Romanæ. Sed & hic vereor, ut Wipponis tempore controversiæ noviorum temporum de justitia suspendii furum fuerint cognitæ. Mihi itaque potius videtur Wippo respexisse ad capitulare Caroli M. de partibus Saxoniz, quod ex MSC. bibliothecæ Vaticanæ tractatui *de origine juris germanici* adjunxit Conringius, & Baluzius exhibet *Tom. I. Capitular. Franc. f. 251. seq.* constans capitulis 34. ubi non solum capite puniuntur sacrilegia homicidia personarum ecclesiasticarum, item domini & dominæ suæ, oblatio hostiæ & sacrificatio hominis Diabolo factæ, sed & contemptus jejunii quadragesimalis & comestio carnis tempore hujus jejunii, comestio cadaverum humanorum more paganorum, item si quis latitet & baptismum contemnat, ac paganus manere voluerit, quæ sane crudelitatis notam vix effugere poterunt: etsi mortis pœnam evitare, quis potuerit confessione horum criminum coram sacerdote facta & oblatione ad pœnitentiam, accedente testimonio sacer-

§. IV.

*Sed primus
autor est
Henricus de
Erfordia Se-
culo 14.*

Potius igitur primus autor, qui judiciorum secretorum meminit, est Henricus de Erfordia, (l) vel ut alii scribunt, de Herfordia, (m) qui seculo 14. sub Carolo IV. vixit (n) statuens (o) judicia secreta seu Vemegegerichte a Carolo M. esse instituta, animo expurgandi regionem furtis perjuriis, proditionibus & similibus criminibus, & quidem accedente illa ratione, quod terra saltuosa sit & latibunda. (p)

§. V. Se-

sacerdotis *cap. 13.* Id tamen hic obiter noto, & ut serio expendant, opto, inquisitores contra sagas, quod continetur *cap. 6.* *Si quis a Diabolo deceptus crediderit secundum morem paganorum, virum aliquem aut foeminam strigam esse, & homines comedere, & propter hoc ipsam incenderit, vel carnem ejus ad comedendum dederit, vel ipsam comederit capite puniatur.* Quod si vero forte urgeas, hoc ipso capitulari Caroli M. de partibus Saxoniae instituta fuisse judicia Westphalica, adeoque Wipponem, si huc respexerit, non male allegari pro primo autore, qui judiciorum Westphalicorum mentionem fecerit, responderem, primo illud capitulare non in specie ad Westphalos, sed ad Saxones omnes pertine-

re. Deinde judicia Westphalica secreta non intuitu poenarum capitalium male audivisse, sed intuitu modi procedendi. At de modo procedendi plane nihil disponitur in illo capitulari.

(l) Vossius de Histor. latinis lib. 3. c. 1. p. m. 485.

(m) Meibomius de Irminsula d. c. 12. p. 61.

(n) Vossius & Meibomius *dd. ll.*

(o) In opere de *factis illustribus ab orbe condito ad annum 1355.* De hoc autore sequens est judicium Bœcleri de Wittekindo p. 21. *Henricus de Erfordia longius abest a temporibus Carolinis & nugis admixtis auctoritatem, si quam habet, destruit.*

(p) Verba ejus apud Meibom. d. l. hæc sunt, *Karolus in patriam*

§. V.

Sequenti Seculo 15. (q) Æneas Sylvius Cardinalis *Secundus*
 Senensis, postea Romanus Pontifex Pius II. summam ab *Æneas Sylvio*
 Henrico de Erfordia dicta fufius exponere, & rationem *Seculo 15.*
 appellationis secreti judicii, item processum ejusdem
 ac synonyma & jurisdictionis amplitudinem describe-
 re primus cœpit. (r)

B

§. VI.

*patriam de qua antiquos Saxones fugaverat ultra Wiseram, de Fran-
 cia, Efflaia, Hasbania & Ardania
 populum novam introducens ter-
 ram eis dedit perpetuo possiden-
 dam. Sic tamen quod regionis
 totius proprietatem de eo dederit,
 ut videlicet patriam illam in fide
 Christi & fidelitate Regis manute-
 nerent, propter quod & legem se-
 creti judicii, quod patria illius
 lingua Veme dicitur, studens re-
 gionem ipsam expurgare furtis,
 quod terra saltuosa sit & latibun-
 da, perjuriis etiam & proditioni-
 bus & aliis talibus sibi crebro com-
 pertis, ibidem perpetuis temporibus
 inviolabiliter inter Rhenum &
 Wiseram observari sancivit.*

(q) In Papam enim electus
 est Anno 1458. Freherus initio
 tractatus de occultis judiciis
 ejus locum primo memo-
 rat, eumque tanquam primum

diserte laudat Gryphander d.
*tractatu c. 54. n. 2. imo ipse Fre-
 herus p. 34. Sed Meibomius
 postea docuit, Henricum de
 Hervordia de judiciis secretis
 scripsisse ante Æneam Sylvium.*

(r) De statu Europæ sub Fri-
 derico III. Imp. c. 29. Karolus M.
*multa cum Westphalis prælia ges-
 sit, eosque magnis affecit cladibus,
 cœgitque Christi religionem am-
 plecti, relicto idolorum cultu:
 quam cum sæpius abnegassent, nec
 jusjurandum adverterent, ut metu
 pœna rebellionem compesceret, oc-
 cultos instituit Judices, quibus po-
 testatem dedit, ut quamprimum
 dejerasse aliquem comperissent, aut
 fregisse fidem, aut aliud aliquid fla-
 gitium commisisse, mox illum suppli-
 cio afficerent, ubi primum compre-
 bendi posset, nulla citatione præ-
 via aut defensione præmissa. Ele-
 git viros graves & recti aman-
 tes,*

§. VI.

*Tertius eo-
dem Seculo
Wernerus
Rolevicius.*

Æneam Sylvium excipit Wernerus Rolevicius, (s) præter hætenus memorata memorans, Papam Leonem ad imitationem Tarquini Superbi facto magis quam verbis consilium de instituendo iudicio hoc dedisse & rationem reddens cur Vemium dicatur. (t)

§. VII.

tes, quos plectere innocentes haud buntur in libro, & minoribus verosimile fuit. Terruit ea res Scabinis committitur executio. Westphalos ac demum in fide con- Reus ignarus sua damnationis, ubi- tinuit: cum sæpe in nemoribus & cunque repertus fuerit, supplicio afficitur. Procures & mediocres viri laqueo suspensi invenirentur, nulla accusa- (s) Vixit sub eodem Fride- tione prius audita. Quarentibus rico III. mortuus anno 1484. Vosius de Histor. latinis lib. 3. c. 6. tamen causam, constabat, fregis- p. m. 519. Quenstädt de patriis se fidem, aut magnum aliquod sce- Virorum Illustrum. An ante lras commisisse, qui necati reperie- bantur. Id iudicium ad nostram Æneam Sylvium, an post eum usque perdurat ætatem, vocatur. scripserit, equidem certo non que vetitum. Qui præsumunt, Sca- constat, communiter tamen binini appellantur, quorum præsum- post illum citatur Gryphiander tio est, ut per totam Germaniam dd. l. n. 2. & 3. jurisdictionem exercere velint. (t) Antiq. Saxon. parte II. Scriptos habent ritus, & arcana c. 6. Hoc anno hyemavit Rex in Sa- quadam, quibus malefactores ju- xonia, simul proponens in ea ma- dicant. Ea nondum quisquam re- nere, donec totaliter Christianæ re- pertus est, qui vel pretio, vel me- ligioni subderetur, & feculentæ tu revelaverit. Ipsorum quoque progenies perfidorum tolleretur. Scabinorum magna pars occulta Erat hæc hyems lugubris multum est, qui per provincias discurren- imbecillibus, quia sæpe fiebant de- tes criminosos notant, & referen- jussu Regis expeditiones ad vastan- tes iudicio accusant, probantque, da loca illa, ubi se continebant, ut eis mos est: Dammati, descri- & flammis ac cladibus spoliisque distra-

§. VII.

Ex his tribus autoribus, rem tanquam indubiam descripserunt alii scriptores per Seculum 15. & 16. subsequentes, detractis aliquando, (u) sæpius tamen additis, ut in ejusmodi narrationibus fieri solet, quibusdam circumstantiis, unde non opus erit singula eorum loca (w)

*Quos postea
exscripse-
runt reliqui
Sec. 15. & 16.*

B 2

appo.

distractis cuncta perierant, ut jam aliquod triste vel terribile vident, non esset spes resistendi. Hanc extremam severitatem cogeatur pius Rex ministrare cum multo dolore cordis sui, propter nimiam pertinaciam ipsorum, qui nec Francis, nec Saxonibus conversis pepercerunt. Interea, ut fertur, misit Rex Legatum Romam ad Leonem Papam pro consilio habendo de rebellibus illis, quos nulla poterat diligentia ex toto compescere aut exterminare. At sanctus vir audita legatione, nihil prorsus respondit, sed surgens ad hortulum ivit, & Zizania cum tribulis colligens supra patibulum, quod de virgis fecerat, suspendit. Rediens autem legatus hac Carolo nuntiavit, qui mox jus vetitum instituit, quod usque in præsens vocatur. Videtur autem hoc nomen tractum à latino & sicut quidam de more habent etiam Teutonici, ut dicant we mi / quando

vel audiunt, quasi ve mihi. Sic hoc pragmatico & formidabili & peremptorio jure promulgato illico responderunt: we mi / quasi animo consternati pro tam severa constitutione palam sancita. Repetit hanc traditionem de consilio Leonis Papæ etiam Caspar Facius politica Livianæ errore 32, nisi quod non penetrans rationem, cur Papa tribulos cum Zizaniis super patibulum posuerit, solorum Zizaniorum mentionem faciat.

(u) Cujus exemplum modo dedimus ex Caspare Facio.

(w) Cum in plerisque eorum fere nihil novi reperiatur, sed rem eandem saltem diversis verbis narrent. Interim Pauli Æmylii, Alberti Cranzii, Johannis Cuspiniani, Johannis Aventini, sub Maximiliano I. Imperatore sub Carolo V. Sebastia-

apponere, sed videamus saltem, quomodo initio Seculi 17. res narrata fuerit. (x)

§. IIX.

Johannis
Lezneri ad-
ditamenta
initio Seculi
17.

Hic vero statim occurrit Joh. Leznerus, (y) qui initio Seculi hujus in idiomate germanico historiam Caroli M. ex antiquis & novis Scriptoribus collectam edidit. (z) Hic repetitis hactenus adductis circumstantiis, magis particularia quædam de modo procedendi in illis judiciis scriptis antea non tradita memoravit ex ipsis ejus verbis omnium optime cognoscenda, (a) cum quibus

bastiani Münsteri, Davidis Chytræi, aliorumque loca allegata & magnam partem descripta, vide apud Meib. & Schottelium *ad. ll.*

(x) Ita enim uno intuitu observare poterimus, quanta augmenta pedetentim acceperit prior narratio.

(y) Joh. Leznerus diligentissimus vir, multis & magnis Commentariis de historia Ducatus Brunsvicensis non male meritus & plura, si vixisset, elaboraturus. Magis tamen eum laudare possem, si diligentie ejus par judicium respondisset, & iis, quæ sollicitè undique conquissiverat rectè uti & falsa à veris, spuria à genuinis secernere scivisset; Interim, qui judicio valet, ejus opera cum fructu legere

& in rem suam convertere potest. Henricus Meibomius junior in introduct. ad hist. Sax. infer. p. 109.

(z) Editam Hildesie 1603.

(a) Ita enim d. tract. c. 15. inter alia scribit. Dieser Gebrauch: Des heimlichen Gerichts ist auch nach Zeiten aus Westphalen über die Weser in die Graffschafft Wolpe und der Derter kommen und noch bey Menschen-Gedencken in der Voigtey zu Rothenwalde / so iezo dem Fürsten zu Braunschw. Zusten / im Brauch gewesen / und wenn daselbst die heiml. Richter und Schöppen in ihrem Gebiete einen gewust / der sich nicht allzu richtig in seinem Handel und Wandel verhielt / haben sie denselben für erst eine wohlmeinende und heimliche Warz

quibus fere convenit schedula incerti auctoris & temporis. (b)

B 3

§. IX.

Warnung gethan / nemlich ihm Strick an den Hals / trecken ihn
 bey Nacht schlaffender Zeit ein hin / und hängen ihn an den
 Zeichen an seine Thür gemacht / nächsten dazu geordneten Baum /
 auch in Bechen und Gelächen die kommen wieder und verlesen oder
 Kanne / Krug oder Glas für ihm vermelden denen im Creiß / daß
 übergehen lassen. Wenn er der / den sie ietzt hingeführet /
 Dann von seinen Unthaten nicht recht gerichtet sey. Es weiß aber
 abgelaßen und sich nicht gebessert / niemand / wer unter den Schöp-
 und man unversehens das Ge- pen der Richter ist / darum
 richte gehalten / haben sie alle an darff und kan mans auch nie-
 Dem Ort des Gerichts erscheinen / mand aufrücken oder zumessen.
 und sich unter dem blauen Him- So müssen auch Richter und
 mel niedersetzen müssen ; Dann Schöppen verschwiegene Leute
 sind Richter und Schöppen mit seyn / und nicht aus dem Rathe
 Stricken zu ihn kommen / im schwagen / anders hat man sie
 Creiß 3. mal herumgegangen / am Leben gestrafft. Unde hæc
 und alle zugleich folgende Worte hauscrit Leznerus non memo-
 gesprochen : Wer ein frommer rat, addit tamen ea judicia Ro-
 Mann ist / der sitze still. Wer thenwaldensium propter abu-
 sich nun einer Mißhandlung sum svasu Justini Gobleri ab
 schuldig gewust / der hat wohl Erico seniore Duce Brunsvi-
 mögen aufstehen und davon ge- censium esse sublata.
 hen / und dorffte ihm niemand (b) Ex qua Schottelius d.
 folgen / der hat aber damit seln c. 29. p. 574. sequentia refert :
 Guth verwirckt / welches der ho- Wenn ein Behmgerichte ange-
 hen Obrigkeit und ein Theil an stellet / so musten in einem Ge-
 das Gerichte angefallen. Bleibt richte oder Amte alle Einwohner
 er aber sitzen / und Richter und so über 12. Jahr alt waren / auf
 Schöppen kommen zum dritten einer Heyde oder auf einem gros-
 mal / so werffen sie ihm den sen Plaze unausbleiblich erschei-
 nen /

§. IX.

*Item Frehe-
ri tractatus
de his judi-
ciis.*

Eodem Seculo decimo septimo, ejusque initio (c) tractatum de secretis judiciis in Westphalia edidit *Mar-
quardus Freherus* (d) partibus quinque constantem, qua-
rum I. exhibet conjecturas quasdam de eorum ori-
gine, personis, appellationibus, degeneratione & abo-
litione (e) II. formulas concessionum Cæsarearum de
sedibus

nen / sich auf die Erde nieder se- oder 2. mahl getroffen ward / das
zen / da wurden dann in der mit- war eine väterliche Warnung /
te etliche Tische gesetzt / dabey sich hinfort zu bessern / daher das
saß der Landes-Fürst / seine Rä- Jus veniæ, daß noch Gnade da-
the und Böigte / und mußten dann bey war / welches Wort hernach
die heimlichen Richter die delin- Heim-Recht genannt worden.
quenten und delicta anmelden. Herzog Wilhelm zu Lüneburg
Die giengen dann mit einem soll in der Person solches Belm-
weißen Stocke rings herum / Recht zum letzten mahl bey
und schlugen die Verbrecher auf Zelle geheget und gehalten haben.
die Beine. Wer ihm denn ein bö- (c) Edita enim est prima edi-
ses Gewissen hatte / und sich einer tio anno 1610.
Leibes-straßbahren Missethat (d) Judicium Bœcleri de hoc
schuldig wuste / dem war vergön- tractatu dedimus jam §. 1. lit. b.
net aufzustehen / und in Tag und (e) Habes hic locum Aenæ,
Nacht das Land zu räumen / und Sylvii descriptum supra §. 5.
mochte auch wohl den andern lit. r. cui subjungit alium lo-
Schlag aushalten. Wenn er cum ex Gobelini Cosmodro-
aber zum dritten mal getroffen mio & Caroli III. (al. IV.) pri-
ward / so war der Nach- oder vilegio Mindensi, ex quo pro-
Scharff-Richter dabey / und ein bat judicia illa dicta esse Frey-
Pastor reichete ihm das Sacra- Geding / i. e. judicia libera &
ment, und zum nächsten Baum plane legibus soluta. Personas
mit ihm zu. Wer aber nur 1. horum judiciorum potestatem
haben

sedibus liberis & Frygraviatus officio. (f) III. *Johannis de Francfordia* in Feymeros disputationem & invectivam (g) IV. Reformationes Cæsarum & Principum
super

habentes vel fuisse Principes ecclesiasticos aut seculares *Stuhl-Herrn* / vel *Judices & Graviones, Frygravios, vel horum Assessores Freye Schöffen & Veme Schöffen*. Criminum hosce indagatores & extirpatores dictos fuisse *Wissende* / vel à scientia, quasi inter se secretorum suorum conscios, ad eoque omniscios, quos nemo scelestus lateat aut effugiat, vel à pœnis, quasi punitores, ubi variis adductis locis ex antiquitate probat, *Wize*, olim denotasse pœnam. Dicta etiam illa judicia esse *Vemeding*. *Judices Veme Schöffen* / it. *Feymeros*, quod malos homines veluti despumarent. Porro notat ex, *Ænea Sylvio*, degenerasse hæc judicia partim quod viles personæ ad ea admitterentur, partim quod civilia negotia tractare auderent, unde medelam iis adhibere conatos esse *Sigismundum, Fridericum, Maximilianum Imperatores*, & privilegia ab Impera-

toribus esse impetrata contra horum judicum usurpationes: Sed tandem, omnem medicinam superante malo inveterato, Patrum tamen memoria penitus abolita concidisse, vel quod eo usque præcipitantiæ pervenissent, ut in proverbium abierit, illic reos primum in furcam tolli, deinde de illorum admisfis & innocentia demum inquirei solere, vel quod judices pretio corrupti veros delinquentes dimitterent, & in fontes odio aut procedendi inscitia aut ob munerum defectum suspende-

rent.

(f) Hic recensentur (1) *Caroli IV.* privilegium *Minden*se latinum anno 1354. & (2) aliud *Ludovici Imperatoris* 1332. (3) *Ruperti Romanorum Regis* 1410, datum *Landgravio Hassiæ*.

(g) Præmittitur *Trithemii* testimonium de autore & scriptis ejus ex catalogo *Virorum Illustrium Germaniæ*. Sequitur scriptum ipsum, subjungitur testi-

super illis judiciis enumerat cum nonnullis ad has notis. (h) V. Subjicit notas & additiones in superiora omnia. (i)

§. X. Pau-

testimonium auctoris de se ipso.

(h) Scilicet Sigismundi 1439. cum emendatione & explanatione quarundam antiquarum vocum Friderici III. 1448. Maximiliani I. 1495. Philippi Archiepiscopi Coloniensis 1512. Caroli V. 1521. Hermanni Archiepiscopi Coloniensis 1522. Ordinationis Camerae 1555.

(i) Præcipuæ sunt: (1) Fridericum III. in reformatione sua etiam auctorem judiciorum horum nominare Carolum M. in cujus tamen vita & Annalibus nihil hujus diserte legatur, nisi quod Saxonibus domitis & se dedentibus jura dederit p. 34. (2) In Æneæ loco judicium hoc appellari *vetitum* ex errore, vel librariorum, vel Æneæ. Quomodo enim *vetitum* appellari possit, quod illo ævo adhuc maxime vigeret, imo & *sanctum* diceretur. Olim putasse *Frebenum*, reponendum esse *Vicutum* vel quid simile,

ut ad *wissende* illos alluderet.

Nunc vero se simplicius substituere *Vemum* aut *Vemium* &c. p. 36.

(3) Erasmus *wissende* dixisse *Certos*, scilicet de criminibus, modo quodam investigandi, quem nullus præter juratos istos intelligat p. 38.

(4) Johannem de Francofordia conqueri, quod ordine juris prætermisso judices damna-

rent innocentes. Addit Freherus, ipsam horum judiciorum ordinationem nil minus voluisse, quam inscios, inauditos, indefensos, indicta neque cognita causa damnari. Imo

ternam citationem reorum etiam contumacium ante

omnia requiri, ut ipsa Reformatio c. 4. innuat p. 40. In fine

p. 43. subjungit locum ex Jo-

hannis Agricolaë *Auslegung*

teutscher Sprichwörter / wo die

se Gewissend sind zusammen kom-

men / wie man sagt / dabey sie

einander gefant haben / ist das

Zeichen gewesen / das Messer mit

der

§. X.

Paulo post (k) Henricus Meibomius senior edi-^{Henrici Mei-}
dit dissertationem de Irminfula Saxonica, in cujus capite ^{bomii senio-}
12. (l) ubi de his judiciis Westphalicis tanquam à Ca-^{ris cap. 12. de}
rolo M. institutis plures autores citat, appositis locis ^{Irminfula.}
integris Rolevincii, Facii, Wipponis, Henrici de Her-
fordia, Æneæ Sylvii, Pauli Æmylii, Aventini, Davidis
Chytræi; ad sententiam, institutionem eorum Carolo
lo M. deberi, inclinatur, sed non absque nota dubitatio-
nis. (m) *Vetiti* nomen apud Sylvium, rejecta emen-
datione Freheri, (n) vult mutandum esse in VITIUM
sive WITTUM i.e. prudens. (o)

§. XI.

Sequitur (p) Johannes Gryphiander, (q) qui in ^{Johannis}
^{tra-} ^{Gryphiandri}
^{cap. 54. de}
^{Weichbildis}
^{Saxonis.}

Der Spitze zu sich/ und die Schaz-
len nach der Schlüssel von sich ge-
fehret.

borne vero in Comitibus Ordinibus
Francicis & Germanicis suffraganti-
bus solenni modo promulgatam esse.

(k) Scilicet anno 1612. ut
patet ex Johannis Caselii epi-
stola ad Johannem Henricum
Meibomium dissertationi illi
præmissa.

(n) Quam modo dedimus
ad thesin preced. lit. i.

(l) Cujus rubrica est: De
Eresbergo oppido ejusque hi-
storia.

(o) *Witti* inquit, *veteribus*
Germanis idem est, quod pruden-
tia: Idque allatis multis locis &
vocabulis affinibus monstrare
laborat. Tandem subjungit:
Erit igitur Judicium Westphali-
cum non vetitum sed Wittium,
hoc est prudens vel hominum pru-
dentia prædicatorum.

(m) *Si Rolevincii assertio fi-*
dem meretur (en notam dubi-
tationis) verosimile est, Nemesis
hanc sive constitutionem Caroli-
nam Eresbergi deliberatam, Padi-

(p) Prodiit hic tractatus
Francofurti 1625. (q) Ope-
ram

tractatu de Weichbildis Saxonis c. 54. primus conatus est ostendere, fabulam esse, quod institutio judiciorum horum tribuatur Carolo M. (r) eaque occasione postea in

ram dedit diligentissimus auctor, ut occasione fabulae de Weichbildis Saxonis Carolo M. itidem adscriptis alia instituta, quae falso Carolo M. tribuuntur, refutet, qua in re quidem Johanni Leznero praefendus est, in quo supra §. 7. lit. y notaverat Henricus Meibomius, quod iis, quae sollicitè undique conquiverat, nescivisset recte uti; & falsa à veris, spuria à genuinis, fecernere. Sed tamen nescio, an vitio temporum, an vitio eorum communi, qui ex infinitis commentariis & collectaneis tractatibus suos conscribunt, non illa verba Meibomii etiam ad Gryphiandrum absque injuria applicare posses: *Magis eum laudare possem, si diligentia ejus par judicium respondisset.* Unde non sine ratione ægre tulit judiciorum sistimus Hermannus Conringius, quod Gryphiander ipsum plagii accusaverit, & provocavit ad rationem, ea, quae uterque ex communibus monumentis hausit, tractandi (i. e. ordinandi ac de iis judicandi) diversissimam. Vide Conringii *praefationem ad tractat. de Origine Juris Germ.* Ipse vero Conringius, ut hoc obiter hac occasione addamus *ad tractat. c. 19. p. 102.* quamvis verbis paucissimis, non credidit Carolum M. esse judicii crudelis Westphalici autorem, ob insignem Caroli M. prudentiam & probitatem. Interim putat, idem judicium tempore Conradi Salici jam obtinuisse ob verba Wipponis. In priore igitur sententia sentit cum Gryphiandro, in posteriore cum Meibomio conf. supra §. 3.

(r) Scilicet, quod Carolus M. ab omni crudelitate abhorruerit, cum judicium illud fuerit crudelissimum. Statim sequentia tamen non optime coherent: Testari scilicet illam crudelitatem judicii etymologiam alias ridiculam Rolevinckii, qua judicium Vernicum à vœ mihi derivet. Pergit: traditionem

in capitibus sequentibus de comitatu Westphaliæ, (s) Sicamborum origine, moribusque, (t) abusu judicii occulti, (u) processu criminali veterum Saxo-

C 2

num

nem Rolevincii de Leone Papa æq; esse fabulosam, & simul notat, similes nugas Carolo Calvo & Johanni Pontifici affictas esse à Monachis: Carolum M. ex singulari favore universam Saxoniam libertate donasse, & tantum ecclesiasticis subesse voluisse, unde non esse credendum, quod ex singulari odio occulta judicia ad opprimendos Saxones instituisset. Denique respondit ad dubium, quod Carolus M. Ostphalis forte libertatem dederit, Westphalis autem dedisse hæc judicia: hanc distinctionem scilicet multis modis non esse verosimilem &c.

(s) Cap. seq. 55. Scilicet ad tollendum dubium contra assertionem suam, quod scil. diploma extet Trutmanno Comiti primo Westphaliæ à Carolo M. datum. Afferit vero, diploma hoc esse suspectum, & notat, Comitatum Westphaliæ postmodum in Ducatum esse erectum. Respondet etiam initio hujus capitis ad objectionem aliam, quod nempe Fridericus Imperator in Reformatione sua ipse Carolo M. institutionem judicii hujus tribuat. Ubi omissa quæstione, quatenus Imperatori in historiis fides habenda sit, & annon etiam jurisconsulti magnæ auctoritatis sæpius in historiis aliisque disciplinis crasse impingant, id saltem urget, Fridericum intelligere rectum judiciorum usum sive formam in Saxonia à Carolo M. institutam.

(t) Cap. 56. Ea scil. occasione, quod Zasius, Pauermeister, Aventinus, aliique, jus hoc Westphalicum jus Sicamborum vocent. Sed ista digressio ad nos non pertinet.

(u) Cap. 57. Nimirum abusum, quod delinquentes sine omni citatione fuerint banniti, ortum putat ex eo, quod judices non recte intellexerint jus Saxonicum, disponens, quod rei in ipso

num, (x) iudicio Vemico ac libero, tanquam à iudicio occulto plane distincto, (y) & denique de privi-

ipso facinore deprehensi, quod quasi notorium esset, etiam absentes sine citatione proscribi potuerint. Iudices vero imperite hanc dispositionem postea extendisse ad übernächtige Thaten. Putat etiam, occultum iudicium ideo esse appellatum, quia Scabini potuerint reum etiam in alieno territorio persequi. Id vero debuisse in occulto fieri, ne rei aufugerent, sed & hoc illicitum esse, cum non qui bene, sed qui male agat, fugeat lucem. Atque hinc esse adjurationem taciturnitatis, de qua loquatur Æneas Sylvius. Notat etiam, iudicium hoc occultum necessario non fuisse ante editionem Speculi Saxonici, sed postea demum capisse, cum per dicta ortum fuerit ex malo intellecto jure Saxonico. Unde etiam in jure Saxonico ejus nulla fiat mentio, imo in antiquis Annalibus Caroli M. aut subsequentium Imperatorum nullam ejus juris, morisve vestigia occurrere. Postea memorat quædam ex Johanne de Francofordia & de Reformationibus iudicii ab Imperatoribus tentatis.

(x) Cap. 58. Scil. Saxones quidem habuisse severa iudicia, substantialia tamen iudicii, v. g. citationem & causæ cognitionem non omisisse, & in gravioribus delictis ter citasse; Ita Henricum Leonem ter citatum, fuisse condemnatum. Nobilibus & militaribus portationem canum fuisse impositam; Cur lege Francorum pacis violatores laqueo, Saxonia gladio puniti, inquit. In probatione dubia duello fuisse locum. Bannum fuisse duplex, inferius & superius, mulctam item variam: Hæc est summa capitis, unde vides nigrum rubro non respondere, adeoque justam esse notam Dn. Præsidis in d. Dissert. de occasione Constit. Carol. §. 6. lit. p. in fine.

(y) Cap. 59. Putat nempe, iudicia

privilegiis contra judicia libera (z) egit.

§. XII.

Triginta annis & ultra post Gryphiandrum, Johan-
nes Justus Winckelmannus edidit notitiam veteris Sa-
xo-Westphaliæ, (a) ubi in capite ultimo Lib. IV. seu

C 3

ultimi

Johannis Ju-
sti Winckel-
manni cap.
ult. de noti-
tia veteris
Westphaliæ.

dicia *Vemica* legitima & anti-
quiora esse non in *Westphalia*
tantum, sed in omni Saxonia
celebrata: cum Episcopo Min-
denfi tale jus datum fuerit,
quali Ducatus Ascaniæ & West-
phaliæ gaudeant. Tum recen-
set rationem, cur *Vemica* di-
cantur, scil. à despumando von
Seimen. Aeneam Sylvium taxat,
quod *vetita* dixerit, sed putat
eum, ut Italum, dialectum Sa-
xonicam non assequentem, cor-
rupisse *vetitum* ex Saxonico
Wette / quasi dicas *Wette*,
Recht / *Wette* / *Ding* / *Wett* /
Gericht. Cur vero *libera Grey*,
Geding vocata sint, ambigit.
Freheri derivationem, quod
extra ordinem & legibus velut
soluta judicent, rejicit: Item
aliam, quod liberi solum ho-
mines judicarent, aut quod li-
beri saltem homines præficien-
di. (Nam hoc & aliis judiciis
comune esse.) De eo tamen co-

gitandum putat, quod eorum
libertas ad jurisdictionis am-
plitudinem per integram pro-
vinciam diffusam referenda sit.

(z) Cap. 60. Cum judicia,
inquit, libera per totam pro-
vinciam bannum regium ex-
ercerent, cæperunt Ecclesiæ &
civitates exemptionem à judi-
ciis provincialibus, sive à sede
libera singularibus Imperato-
rum privilegiis impetrare. Et
recenset alia privilegia Aquis-
granensium, Spirensium, Fran-
cofurtensium, Fridbergensium,
Ratisbonensium, Mogunti-
nensium, Magdeburgensium.
Cum tamen dixerit *cap. præced.*
judicia *Vemica*, seu libera esse
diversa à judiciis occultis, ne-
scias, an exemptiones hæ perti-
neant ad judicia illa distincta,
an ad occulta, imprimis, cum in
fine capitis occultorum iterum
faciat mentionem.

(a) Prodiit scriptum Olden-
burgi

ultimi ex antecedentibus scriptoribus plurima collegit de iudicio Vehmico von dem Behmen: oder Freyen Gericht/ ut & de iudicio occulto sive Westphalico criminali. (b) Nos saltem excerpemus, si quid novi attulerit, inprimis pro stabilienda sententia communi de origine iudiciorum horum a Carolo M. c)

§. XIII.

burgi 1667. De hoc Auctore repeto integrum iudicium, quod supra §. 8. lit. y. Meibomius de Leznero dederat.

(b) Prolixius est hoc caput, videlicet à p. 558 -- ad p. 588.

(c) 1) Rejecta derivatione iudicii *Vemici* à *Weh* mi approbat n. 3. conjecturam Gryphiandri, (c. 68. n. 8.) Vehmicum dici à vexillo sive germanico *Fahnen* / ut pro *Fahnen-Recht* dictum sit *Behmen-Recht* (ipse tamen Gryphiander eam conjecturam rejicit, quod nullibi legatur, vexilla iudiciis appensa fuisse.) 2) Notat n. 6. Freherum vocabulum *vetitum* deducere à verbo *Wize*, i. e. pœna: (& hic error est. Nam Freherus ibi non tradere vult, unde descendat *Vetitum*, sed cur Scabini dicti sint! *Wissende* / vide supra §. 9. lit. e) 3) Sententiam communem, quod Caro-

lus M. fuerit auctor iudicii occulti Westphalici contra Gryphiandrum & Conringium defendere vult n. 20. seq. quia videlicet scripturis ex Archivo desumptis per varios textus juris civilis plena fides sit adhibenda, jam vero literas quasdam Osnabrugensium ex Archivo desumptas communem sententiam approbare, quarum tenorem apponit. Ad rationem Gryphiandri (adductam §. præc. lit. r) respondet n. 21. seqq. Carolum dictum fuisse Magnum propter rer, quas gesit magnitudinem; rectius Maximum vocandum esse propter singularem militaris disciplinæ scientiam, summam literarum cognitionem, & ardentissimum Religionis & pietatis studium. Interim fuisse eum hominem, non Deum. Negari enim non posse, cum concu-

concubinis confvescere solitum, thorum, suum conjugalem haud parum temerasse, & ita intemperantius vixisse. Sed tamen Saxonum (*n. 39. seq.*) frequentes rebelliones movisse Carolum M. ut ex summa rei necessitate & usu reipublicæ de aliquo fidei vinculo huic genti duræ cervicis & infreni injiciendo cogitaret: Etiam aliquando severitatem, medicorum & hortulanorum exemplo, esse in Principe necessariam. Carolum M. varia severitatis remedia adhibuisse adversus Saxones in officio retinendos, dum primo anno 782. prope Werdam 4500. Saxones capitali sententia plecteret. 2) Anno 745. aliquot milia Saxonum in Belgium traduxit & aliis temporibus ad 30. millia præcipuæ nobilitatis Viros exilio damnavit. 3) Saxoniam in provinciam redegit, Rectores ibi ac personas ecclesiasticas ordinavit. 4) Saxo-Westphalis servitutis jugum imposuit. 5) Anno 803. eos in gratiam recepit, & libertatem eis obtulit, aut potius libertatis umbram. 6) Judicium Vehemicum instituit, ut firmiores

radices christiana religio & obsequium in animis Saxonum ageret. Eodem ævo putare Bernhardum Fürmer, institutum esse morem, ut panes simlaginei apud Westphalos decussatim sive in modum crucis formarentur, utque in fundo canthari potorii in der BierKanne formaretur Christi crucifixi effigies, quo & comedentes & bibentes Christi memoriam perpetuo retinerent, eumque morem adhuc hodie in Westphalia perdurare. Idem referre Tholosanum. Sed tamen hæc fabulam potius olere quam historiam. 4) De abrogatione judicii Westphalici, postquam *num. 102. seqq.* collectanea Freheri recensuisset, subjungit *num. 105.* ex Sailero *sent. cam. 27. Martii 1538. fol. 252.* processus Westphalicos, ut *vetitos* abolitos esse; ex *sent. cam. d. 9. Febr. anno 1512.* ante constitutionem Carolinam in Camera ejusmodi processus jam fuisse abrogatos; ex *sent. 18. Decemb. 1495.* sententias judicii Westphalici nullam executionem mereri: Denique ex *sent. 12. Dec. 1515.* processus Westphalicos abolendos esse &c. Reliqua

§. XIII.

Bœcleri dis-
sertatio de
Wittekin-
do M.

Paulo post (d) Joh. Henricus Bœclerus in dissertatione academica de Wittekindo M. sententiam suam ad octo puncta reduxit (e) inclinans eo, ut auctorem judi-

liqua sunt vel collectiones sententiarum hætenus recensitarum, vel digressiones inutiles aut loci communes huc parum pertinentes.

(d) Nimirum anno 1671.

(e) 1) De existentia judiciorum Westphalicorum eorumque variis nominibus non dubitat, 2) dubitat tamen, an talia fuerint tempore Caroli M. ut describantur. Nam ejus & sequentium temporum nullum æqualem scriptorem ejus rei mentionem facere, nec minimam suspicionem parere diversitatem & discordiam narrantium, qui nec in tempore instituti talis, neque in causis & delictis vindicandis, neque in modo & ordine exequendi convenient, sed valde dissimilia tradant. 3) Carolum M. aliquod genus judiciorum instituisse, quod diceretur heimliche Westphälische oder Frey-Gerichte/ difficile ad fidem esse, rationibus gravibus contra

hanc sententiam prolatis nondum refutatis: Ipsos quidem Judices id jactasse fama innotatos, & Fridericum III. in reformatione videri ad Caroli M. institutum revocare voluisse. Posse quidem hinc dici, non esse necessarium, ut curia semper in veritatem historiarum inquireat. Sed tamen potius dicendum esse, Imperatorem negare a Carolo M. talia judicia, qualia tunc jactabantur, unquam instituta esse, sed Carolum nullis iudicibus ultra suæ jurisdictionis limites & causarum discrimina & ordinem æquitati consentaneum tam infinitam & liberam potestatem concessisse. 4) Interim, dum tanto ambitu imperii auctoritatem ubique prætexerent, totum in imperio ordinem convulsisse & imperii arcana tentasse. Cum jam pridem plerique imperii cives privilegia de non evocando impetraverint, cum tamen illi iudices Westphalici ea insuper habe-

haberent, & in omnes sibi jurisdictionem vindicarent, ac verba revocationis pro se interpretarentur. Hinc Cæsarem variis statibus privilegia contra judicia Westphalica dedisse, infirmioribus etiam constituisse confirmatores & defensores. Semper tamen reluctasse illos judices, in tantum, ut Freygravius saltem aliquis, non ipse *Stuhl-Herr*/exhibita inhibitione Cæsarea dicere ausus fuerit: *Daß nachdem der Römische Kayser der Westphälischen Gerichte nicht wissend wäre / solche inhibition über dieselben auszulassen Seiner Gnaden nicht gebührlich seyn wolte.* Igitur Status imperii complures fœdus iniisse contra violentiam horum judiciorum, & nuncios judiciorum a confœderatis carceri mancipatos, aut etiam undis suffocatos, aut aliter necatos, aut neci vix esse subtractos. Neque tamen hac severitate destitisse Westphalicos judices, sed clam homines submisisse, qui in portis & aliis locis apud aditus urbium abderent aut infingerent de nocte literas denunciatorias. 5) Apparere ex his, seculo 15. judicia hæc pene quoad rem ipsam fuisse abolita neque potuisse stare cum Camera 1495. instituta: Omnia enim molimina Westphalicorum pœnam merita fuisse constitutionibus & privilegiis sancitam, & repetitam *Ordinat. Camer. 1555. part. 2. tit. 20. §. 8.* 6) Ergo licere dubitare an in archivis alia reperiantur acta talium judiciorum, quamquæ de abusu testentur, sive ad ea tempora pertineant, quibus abusus usum absorpserat, & ignotum fecerat ita, ut undique contradictiones opponerentur. 7) Bene merituros de hoc argumento, qui ex archivis usum judiciorum horum ante abusum historię demonstrarent, & ostenderent, quo tempore judicia Westphalica & quomodo in usu fuerint, ut ab aliis judiciis proprio charactere sed legitimo, non improbato dignosci possint, quod hætenus ipsi reperire non fuerint integrum. 8) Se existimare, aliud genus der *Wissenden* esse, cujus formulam habeat *Hundius* im *Bayrischen Stammbuch*/ licet *Meibomius* vocis comparandæ causæ ad Westphalicos eos referat, apud quos dicebantur

judiciorum Carolum M. non esse autumet, & hinc inde de distinctione ac ordine rerum hactenus confusarum nonnulla admonuit, non spernenda.

§. XIV.

*Schottelii
caput ult. de
singularibus
& antiquis
in Germania
juribus.*

Eodem anno (f) Joh. Georg. Schottelius edidit tractatum de singularibus quibusdam & antiquis in Germania juribus & observatis, in cujus capite ultimo multa collegit (g) de jure Vemico. Pauca tamen erunt, quæ in usum dissertationis nostræ exinde excerpti mereantur. (h)

§. XV.

bantur Wissend/ qui secreti judicii scientia essent imbuti. &c.

(f) Scilicet 1671.

(g) Scilicet à pag. 560. ad pag. 591.

(h) Nam primo, quæ a pagina 576. ad finem, von denen alten freyen Feld-Gerichten & eorum ritibus recenset, ad nos non pertinent. Deinde recenset aliorum hactenus allatas opiniones de etymologia judicii Vehmici, & ejus synonymis. Adducit præterea loca Chytræi de judiciis Vemicis, Hundii von wissenden/ Münsteri de judiciis Westphalicis, Caspari Schützii ex historia rerum Prusficarum de extensione & abusu judiciorum Westphalicorum in personas aliorum jurisdictioni

subjectas, Johannis Lezneri locum & antiqui scripti fragmentum, jam supra §. 8. lit. b. descriptum. Ipse Schottelius putat pag. 562. seqq. die Behm esse separationem ad certum aliquem actum, das Behm-Gericht judicium separatum & ad certam normam constitutum: verfeh/ meu/ non id agere vel aliter aut contra agere, quam verbum behmen in eo actu velit aut jubeat, sicut dicamus fûhren/ ducere, verführen/ seducere. Unde cum dicatur in antiqua reformatione, de anno 1539. cap. 10. Es soll der Frey-Grass niemand verführen oder verfehmen significare, neminem seducat, aut contra normam & ordinem constituti judicii, contra quem agat,

§. XV.

Tandem Joh. P. Dattius lib. 4. de pace Imperii pu-^{7. P. Dattii}
blica à cap. 2. usque ad cap. 8. seu ultimum non solum ^{collectanea}
omnia hactenus narrata, sed & alia plurima ac impri-^{plenissima de}
mis huc usque incognita antiqua documenta ad cogni-^{judiciis West-}
tionem judiciorum Westphalicorum facientia diligen-^{phalicis.}
tissime collegit, ac ob eorum copiam melioris ordinis
gratia in capita sub certis Rubricis collocavit. Unde
etiam ea, quæ nostro inserviunt scopo in summa ex-
cerpemus. (i)

§. XVI.

Capitis secundi rubrica est: De judiciis Westpha-^{Notabilia ca-}
licis, ut præcipuo publica pacis turbamento & horum ^{pitis 2. libri 4.}
D 2 anti-

agat, i. e. secundum cap. 2. ad
quod provocat, quod nemi-
nem debeat evocare, qui alie-
næ jurisdictioni sit subjectus.
In §. 8. p. 568. statuit, optimo
consilio nec improbanda forma
& norma hæc judicia apud
Saxones a Carolo M. esse con-
stituta, nec minus felici eventu
diu exercita, donec postea
multi abusus publice & pede-
tentim invaluerint. Denique
p. 575. observat, auctorem anti-
qui scripti absurde jus Vemi-
cum exponere per jus veniæ,
ideo quod genuinum signifi-
catum vocis germanicæ *Behm*
vel *Sehm* ignoraverit.

(i) Judicium Domini Præ-
sidis de hoc Autore *in dissert.*
de occas. Const. Crim. §. 3. lit. e.
hic repetimus. Primarius de-
fectus hujus alias utilissimi o-
peris in eo consistere videtur,
quod Vir doctissimus docu-
menta illa sua non secundum
diversitatem temporum, sed
magis secundum rubricas ca-
pitum ordinare & in singulis
capitibus modo antiquiora,
cum novioribus modo hæc
cum illis cumulaverit. Unde
non mirandum, quod multa
hic relicta fuerint ab aliis e-
mendanda & corrigenda.

(k) n. 3.

antiquitate qualitate & discrimine. Ubi 1) fynonima judiciorum Westphalicorum recenset, quod appellata sint, *Heimliche Gerichte / Frey-Gerichte / Behmeding* / item judicia vetita, non solum ab Ænea Sylvio, sed & à Rolevinkio item in Norimbergenfi privilegio Cæsaris Friderici III. 1459. (k) Item in schedis vetustis *heilige heimliche Acht* (l) scilicet iudicium silentio & taciturnitate sacrosanctum, (m) ita ut morte luerent, à quibus revelabantur, quæ ad judiciorum secreta pertinerent, quod probat ex documentis 1458. (n) 2) eo inclinatur, ut non obstantibus Bœcleri objectionibus putet, judicia hæc tamen à Carolo M. primum esse instituta, quamvis ipsa institutio multis fabulis sit corrupta, quorsum refert illam relationem de Papæ consilio Carolo M. dato. (o) Imo verosimile esse tempore reformationis 1439. extitisse adhuc legem aliquam Carolinam ad cuius normam ista judicia componi voluerint civitates, cum absurde alias postulaverint confirmationem Carolinæ legis, si illa nunquam lata fuisset, (p) quamvis postea iterum vacillet, & Westphalicos iudices non bene intellexisse Capitulationem Caroli M. de Partibus Saxon. arbitretur; (q) imo initio Seculi 15. invaluisse hæc judicia ex epistola Senatus Ulmenfis probare velit, (r) extare

(k) n. 3. usque ad n. 11.

(l) n. 16.

(m) n. 19.

(n) n. 23. 24.

(o) n. 34. 37.

(p) n. 44. seqq.

(q) n. 53. seq.

(r) n. 69. 70. verba epistolæ hæc affert: Und zum Dritten von des Beim-Gerichts wegen zu Westphalen/damit man nun bey kurzen Zeiten etliche Leute an diesen

extare tamen etiam hujus judicii clarissima vestigia in documentis Seculi 14. ut toto fere Seculo usus illorum ante increbuerit, quam Gryphiander existimaverit. (s) 3) Contra Gryphiandrum disputat, quod hic judicia Westphalica & judicia Vehmica sive libera diversa esse putet, cum tamen discrimen inter ista non apertius indicaverit & Historici veteres ac Documenta antiquissima discrimen tale non agnoscant: Adeoque ipsi Gryphyandro aliis quam factum fuerit documentis probandum fuisset, Vehmica judicia magis legitima esse & occultis Westphalorum judiciis antiquiora. (t) 4) Notat, quamvis secundum leges Westphalicorum judiciorum nemo in flagranti delicto non comprehensus, nisi judicio morte damnatus suspendi debuerit, sæpe tamen innocentem unum & alterum in judicio neque confessum, neque convictum morte crimen luisse, quod casu, de quo apud Imperatorem Albertum anno 1439. conquestum fuerit, fufius declarat. (u)

§. XVII.

In capite 3. agit de Comitatus & Sedibus Westphalicorum judiciorum liberis, Dominis judicii, Frey- *Item capitulis*
 graviis & Scabinis. Hic 1) recenset nomina quæ- *III.*
 D 3 dam

sen Landen angereicht hat / Das carent alios extra terminos ju-
 vor auch nicht gehöret. Sed hic risdictionis suæ.
 locus non probat, judicia ipsa (s) n. 73.
 Westphalica illo tempore in (t) n. 86. usque ad n. 95.
 valuisse, sed saltem abufum (u) n. 145. seqq.
 horum judiciorum, quod evo-

(w) n. 8.

dam locorum liberarum sedium, item der Stuhl-
Herrn und Frey-Grassen. (w) Hos à prioribus ita di-
stingvi notat, quod Mallo aut Tribunali non ipsi Do-
mini præfederint, sed liberi Comites, nicht die Stuhl-
Herrn / sondern die Frey Grassen / & quidem hi non
nisi cum consensu illorum. (x) 2) Observat, Scabinos
ex optima nobilitate Schöppenbahr freye fuisse adhi-
bendos (y) non homines proprios, (z) ita ut cum ali-
quis celata servili conditione in numerum Scabinorum
recipi se passus esset, dicatur perjurio fidem Deo & Im-
perio obstrictam læsisse. (a) Ad Scabinorum porro pri-
vilegia pertinuisse, ut à nemine violari aut in cu-
stodia detineri potuerint, nisi in flagranti crimine de-
prehensi, in iudicio etiam citatione prævia commissio-
rum scelerum convicti fuerint. (b) Denique Scabi-
nos esse non posse banno ecclesiastico vel imperiali no-
tatos. (c)

§. XVIII.

(w) n. 8. ad n. 26.	demque loco. Ergo viden-
(x) Probat hanc sententiam fatis perspicue ex Reformatio- ne Colonienfi & aliis diploma- tibus, n. 27. seqq. sed tamen du- bium aliquod oriri potest ex n. 12. ubi hæc leguntur: item Hein- rich von Lindenhorst / Frie- Gress zu Dortmund und Stuhl- Herr der Kayserl. Cammer und der Graffschafft daselbst. Hic sane unus idemque fuit Stuhl- Herr & Frey-Grass in uno eo-	dum quomodo hæc sint conci- cilianda. (y) n. 38. seqq. (z) n. 42. seqq. (a) n. 44. seqq. ubi ex proluxa scheda anni 1458. id latius pro- bat. (b) n. 46. seqq. ubi scheda alia 1441. (c) n. 50. seqq. per schedam 1451.

(d) n. 4.

§. XVIII.

De fori competentia & causis ad hæc judicia de- *Et quarti,*
 volutis, von **Behm-Sachen** / de literis citationum, &
 Ordinum Imperii de non evocando privilegiis, agit ca-
 put 4. Hic docet: Seculo adhuc 15. Principes & Civi-
 tates permisisse, ut etiam Consilarii eorum & Senato-
 res judiciorum Westphalicarum Scabini essent, mox
 tamen id esse interdictum. (d) Formam processus quoad
 verum usum illam fuisse: Si crimen à Scabino vi jura-
 menti fuisset denunciatum, vel ab alio actore reus con-
 veniretur, tum ante omnia fuisse inquisitum, an causa
 sit vehmica, (e) hac inquisitione peracta, conceptas
 esse citationum literas, **die Verboths-Brieffe / Ladungs-**
Brieffe præfixo termino, si scitus esset, **ein Wissender /**
 intra sex septimanas & 3. dies, & ut huic citationum li-
 teras exhibere tenerentur Scabini duo, si non scitus intra
 14. noctes. Clericos tamen fuisse exemptos. (f) Insinuari
 debuisse citationem in ipso domicilio rei, aut si hic sedem
 fixam non haberet in quatuor plagis provinciæ, **Osten /**
Süden / Westen / Norden an die Weegscheideung / v. g.
an den nächsten Almosen-Stock auf dem Felde ic. Id
 tamen sæpius nocte factum esse, ob metum confœdera-
 torum contra judicia Westphalica, & post privilegia
 de non evocando à civitatibus impetrata. (g) Dene-
 gata tamen justitia aut jure protracto, secundum ipsa
 privilegia actori liberum fuisse, si convenire reos in
 judiciis

(d) n. 4. seqq.

(e) n. 15. seqq.

(f) n. 25. seqq.

(g) n. 35. seqq.

(h) n. 71.

judiciis Westphalicis vellet. (h) Quod autem Bœclerus putet, cum Camera anno 1495. instituta, stare non potuisse judicia Westphalica, id non esse verosimile, quia etiam Maximilianus abusus saltem sustulerit, non sublato usu, nec ordinatio Camerae 1555. novi quid disponat, sed potius verosimile sit, sub medium seculi XVI. cum status fere singuli privilegiis impetratis jurisdictionem eorum ad arctissimos limites redegerint, evuluisse. (i)

§. XIX.

Quinti.

Sequuntur capite 5. collectanea de mandatis procuratoriis, sententiis interlocutoriis & definitivis ac personis in judicio adstantibus. Summa hæc est: si in termino compareret actor, vel reus per procuratores, ante omnia inspiciebatur mandatum, an esset sufficiens, (k) & super validitate vel invaliditate ejus pronunciabatur. Inde ad excutienda merita causæ procedebat actor. Sententia interlocutoria adstantium consensu; definitiva fiebat plane singulari & ab aliis judiciis distincto modo; Scilicet auf eine Frage des Klägers / Stellung des Urtheils / auf einen rechten echten freyen Schöpfen und mit folge des Umstands. (l) Non potuit tamen sententia

(h) n. 71. seqq.

(i) n. 79. usque ad finem capitis.

(k) n. 2. ubi formulam 1445. recenset.

(l) n. 4. seqq. Hic tamen multis modis videtur aberrare Datius, ut vel ex ipsis ejus excerptis ibidem monstrari posset

1) quod putaverit, hac parte differentiam esse inter sententias interlocutorias & definitivas; 2) quod crediderit, consensum adstantium der Dingpflichtigen ad valorem sententiarum fuisse requisitum. Potius ex excerptis ex speculo Saxo.

tia talis si in judicio reprobata non fuisset, retractari amplius; sed in rem judicatam transibat, cum præsertim omnia in his judiciis summa religione, fide, candore, gesta esse, nec pecunia aut pretio extorta esse videri vellent. (m)

§. XX.

Caput VI. refert formulas tres absolutoriarum *Sexti.* sententiarum ab hoc judicio, consentientibus tamen actoribus vel accusatoribus, quas inter potissimum tertia notari meretur, (n) quæ modum procedendi in multis melius declarat, quam ipse auctor antea in excerptis fecerat. Quod etiam faciunt tres aliæ schedæ

E

ad il.

Saxonico, item *Nichtsteig* sententis *Magdeburgensium* &c. ita intelligo excerpta *n. 39. seq.* parer, omnes sententias factas quamvis non omnia loquantur esse ad interrogationem partium aut judicis: judicem ipsum eodem modo. Unum enim ex altero erit explicandum. *(m) n. 35. seq.* Et si quis adversam partem argueret, quod conceptas a Scabinis, uno eorum *m)* voto præeunte, reliqua assentientibus vel contradicentibus, turbæ adstantis consensu antiquo tempore non fuit requisitus. Postea cum in loco separato judicia haberentur, & plures essent Scabini, videntur Seniores (*der Ausschuss*) judici assedisse, reliqui locum illum circumstetisse, ad quos exiens ex Senioribus aliquis eos de sententia consulebat: & ita intelligo excerpta *n. 39. seq.* quamvis non omnia loquantur eodem modo. Unum enim ex altero erit explicandum. *(m) n. 35. seq.* Et si quis adversam partem argueret, quod sententiam pecunia injuste impetrasset, permittebatur huic, ut juramento se liberaret de suspicione, & ab ipsis Comitibus testimonium innocentiae accipiebat. Quorum utrumque documentis probat *n. 39. 40.* Ipse vero modus procedendi & sententias ferendi illustratur prolixiore specimine *n. 42.* *(n) n. 4. p. 767. seqq.*

(o) *n. 7.*

ad illustrationem horum judiciorum facientes, (o) ex quibus in antecedentibus hinc inde quasdam particulas adduxerat.

§. XXI.

Septimi.

In capite VII. exhibetur reformatio judicii vetiti Westphaliæ ex libro MSCto membranaceo conscripto 1546. (p)

§. XXII.

Octavi.

Denique caput IIX. continet declarationem variorum articulorum ad judicia Westphalica pertinentium, à Scabinis anno 1404. ad interrogationem Ruperti Imperatoris factam ex MSCto membranaceo. (q)

§. XXIII.

(o) n. 7. seqq. p. 770. seq.

(p) Sub titulo : Der heiligen heimlichen Aecht Frey-Grafen und Schöpfen Westphälischen Gerichts Ordnung und Statuten/ welches weyland von Kayser Carolo dem Grossen anno 772. Jahr aufgericht und durch König Ruprecht anno 1404. Jahr mit seiner Ordnung zu Erhaltung der Rechtwissenden Stuhl-Gerechtigkeit wiederum in vielen irrenden Stücken erneuret und bekräftiget worden ist. Datto persuasum est, reformationem hanc, non anno 1404. sed paucis forte annis ante reformationem Coloniensem, cui fere in omnibus

capitulis consonet, esse conceptam a judiciorum Scabinis, ab Imperatore demum confirmandam. Utilis est hæc reformatio ad emendandam passim reformationem Coloniensem a Goldasto publicatam, uti & Goldastiana reformatio passim inserviet ad hanc Dattianam corrigendam. Conf. jam dd. in diss. de occas. Const. crim. §. 25. lit. i.

(q) Conveniunt hi articuli, seu potius responsiones Scabinorum ad quæstiones ipsis ab Imperatore propositas, cum reformatione præcedente : nisi quod responsio ad quæstionē II. aliquo

§. XXIII.

Jam ad observationes historicas, & diplomata, & *Observatio-
leges Imperii.* (r) In Seculo XII. postquam Henricus *nes historica
Leo* ab Imperatore Friderico Barbarossa imperiali ban- *ex Seculo XII.*
no proscriptus esset, Westphaliae & Angariae Ducatus,
Philippo Archi-Episcopo Coloniensi concessus, ac cum
Coloniensi Dioecesi perpetuo nexu conjunctus fuit. (s)
Factum id anno 1180. (t) Jam ante 70. annos prope
nempe anno 1110. Henricus V. Imperator civitati Bre-
mensi speciali privilegio indulserat, ut eorum cives ad
sedes liberas *an die Frey-Stühle* / evocari non pos-
sent, (u) unde necesse est, sedes liberas jam illo tem-
pore fuisse sub Lothario Saxone anno 1135. Ab Adalber-

E 2

to Epi-

aliquo modo clarius doceat *bus, Consulibus, & civibus dicta ci-
abufum judiciorum horum. In vitatis Bremensis hanc gratiam &
fine hujus capituli, Dattius av- libertatem, ut si aliquem judicem
thentiam horum articulorum secularem, ipsos, aut eorum aliquem
anno 1404. datorum confirmat monere aut citare contingat, ad
adversus eos, qui initia judi- comparandum coram eo, extra dioc-
ciorum Westphalicorum ad re- cesin Bremensem ad locum, qui
centiora tempora referunt, ubi sedes libera nuncupatur, quod ibi
verosimiliter respicit ad dicta comparere non teneantur, si coram
c. 2. n. 64. seq.*

(r) Vid. supra §. 2.

(s) Imhoff. *notitia procerum
Imp. lib. 2. c. 4. §. 6.*(t) Schilter. *ad jus feudale Ale-
mann. c. 42. §. 11.*(u) In verbis : *Insuper damus
& concedimus eisdem Proconsuli.*

*Limnaeus Tom. I. Addit. ad lib. 7.
p. 175. hoc tamen videtur sal-
tem pertinere ad causas civiles,
cum illo tempore Episcopi non-
dum habuerint jus banni.*

(w) Re-

to Episcopo cives Moguntini intra muri ambitum habitantes hoc privilegio donati sunt, ut ad nullius Advocati placita vel exactiones extra murum expetantur. (w)

§. XXIV.

Ex Seculo
XIII.

Seculo XIII. Fridericus II. anno 1230. civitati Ratisbonensi privilegium dedit, quod cives cogi non debeant, venire ad aliquod iudicium extra civitatem, & quod concivis concivem suum, ejusve res, extra civitatem detinere non debeat, querimoniam contra ipsum movendo, nisi prius conquestus fuerit civitati, & iustitia sibi denegata fuerit. (x) Interregni tempore anno 1261. Alexander IV. Papa Spirensibus privilegium dedit, quod trahi extra civitatem Spirensensem ad iudicium inviti non possent, quamdiu parati essent coram suo Ordi-

(w) Refert hoc privilegium inter exemptiones a iudiciis liberis Gryphiander c. 60. n. 8. Quod si vero diploma ipsum, quod extat Tom. I. Urstisii p. 576. adspicias, magis ad immunitatem à tributis, quam ad exemptionem a iurisdictione videtur pertinere, cum verbis in thesi relatis statim addatur: *Sed infra sui nativi juris essent sine exactoris violentia, quia cui tributum, tributum, cui vectigal, vectigal gratis, nullo exigente, persolve-* rentur. Quamvis ipsum diploma ibidem sit vitiosissime impressum, & distinctiones ineptissime adhibitæ. Ita v. gr. legendum, *communicato ergo primorum consilio: Clericorum dico, Comitum Liberos, familia & civium &c.* Item: ut autem hæc donatio rata & inconvulsa ad posteros (non ad pastores) transeat. &c.

(x) Ex Hundii Metrop. Salsb. Gryphiander d. l. n. 7.

(y) Leh.

Ordinario de ipsis conquerentibus stare juri, (y) quod postea anno 1297. eodem modo ab Imperatore Adolpho fuit repetitum, ut nec ad Imperatorem, nec ad judicium Imperatorium quaecunque, possent evocari. (z) Anno 1291. Rudolphus I. Imperator civitati Francofurtensi simile privilegium dedit, postea anno 1294. ab Adolpho, it. à subsequentibus Imperatoribus confirmatum. (a) Idem Rudolphus eodem anno 1291. civitati Fridbergensi privilegium dedit, quod nemo ipsos, vel aliquem ipforum, modo duellico, seu per viam duelli, extra civitatem Fridberg, citare vel evocare possit, nisi prius in civitate Fridberg, ipsi fuerit justitia denegata. (b)

§. XXV.

Seculo XIV. 1332. à Ludovico Bavaro civitati Tremonienfi privilegium datum est, ut nulli Liberorum Comitum secretum judicium *Grending* / intra muros civitatis exercere liceat &c. (c) Eodem anno Episco-

Ex Seculo XIV.

E 3

po Min-

(y) Lehmanni *Chronicon Spirense lib. V. cap. 97.*

(z) Lehm. *ibid. c. 125.*

(a) Gryphiander *d. l. n. 5.*

(b) Gryph. *n. 6.*

(c) Vide disput. *de Occas. Confit. crim. §. 24. lit. c.* Tremonia ad Westphalam pertinet: Hic primo secreti judicii fit mentio. Quid per illud denotetur. vide *d. §. 24.* Illud hic in genere

noto: cum privilegium illud in idiomate latino sit exaratum, dispiciendum esse, an quicunque illo tempore adhibiti sunt, verosimiliter Clerici, vel alii ad concipienda privilegia in latina lingua, terminos germanicos & phrases, in judiciis usitatas, recte intellexerint, & convenientibus verbis in latina lingua exprefferint, cum barbarics

po Mindensi potestas data exercendi judicia criminalia,
 Frey-Gerichte/ Königs Bann nach Beme-Rechte/ als in
 dem Land zu Westphalen Recht ist an Weltlichen Rechte
 und

baries & ignorantia illis seculis regnaverit, & talis ignorantia etiam in sequentibus temporibus, usque ad tempora Reformationis continuaverit. Ita in d. diff. §. 9. lit. e ostensum fuit, quod phrasis zu Haut und Haar male intellecta sit à Glosatore, quasi fuerint tonsi delinquentibus & sublati capilli. His graviter obstare videntur excerpta ex capitularibus Regum Franciæ, item ex Antiquitatibus Fuldensibus aliisque antiquis scriptis ab Hertio Tom. II. Diff. pag. 454. ubi occurrunt phrasès *perdere corium cum capillis: ad palum vapulare & caput tondi, tollere corium cum capillis: privari cute & capillis*. His adde 2. F. 27. §. 8. verbis: *Si quis quinque solidos valens, aut plus fuerit furatus, laqueo suspendatur, si minus scopis & forcipe excorietur & tundatur (i. e. tondeatur)*. Sed tantum abest, ut hæc isti observationi quod Haut und Haare denotet simpliciter poenam fustigationis, cum effectu opponi possint, ut potius evidenter declarent observationem præsentem, nimirum corruptas esse phrasès germanicas inepta ejusmodi translatione latina, & potius à nobis inverti argumentum: Queniam admodum phrasis Haut abschlagen inepte fuit reddita per phrasin *perdere, tollere corium privari cute, excoriari*, denn dies ses heisset schinden/ ita idem dicendum esse de Haar abschlagen/ quod videlicet non significet *tonderi aut privari capillis*. Imo inde patet, quod dolendum sit, quod capitularia, chronica & alia scripta de antiquitatibus germanicis testantia non scripta sint in idiomate germanico, cum hoc specimen satis ostendat, quam obscura sint & difficilia intellectu etiam alia ibidem contenta. Si privilegium Tremonienſe in idiomate germanico haberemus, videri posset, an jam illo tempore judicia libera, dum hinc *secreta* vocantur, in germanica lingua etiam

und Frey-Stühle etc. (d) Quod Carolus IV. anno 1354. confirmavit, (e) & renovatum est 1398. (f) Sub eodem Carolo IV. anno 1349. Trajectensi Episcopo privilegium datum est, ut non expectato processu accusatorio consveto, in homicidio, & similibus delictis ex officio inquisitio instituatur. (g) Idem Carolus IV. 1377. lege publica cavit, ne quis Clericum, vel pro causa civili, vel criminali in judicium seculare, & specialiter ad judi-

etiam dicta sint heimlich/ an absonderlich an Behme & Gericht? Vide statim dicenda.

(d) vide d. diss. ibid. lit. d. Mirum, si judicia jam illo tempore fuissent appellata heimlich secreta, quod in privilegio, eodem anno cum precedente dato, in lingua germanica hæc vox non occurrat. Additur in eodem privilegio: Wie die Bischöffe von Cölln / Münster und Paderborn / Frey-Gerichte und Frey-Stühle han nach Behmen-Rechte etc. Unde patet, quod privilegia Archi-Episcopi Colonienfis, item Episcoporum Monasteriensis & Paderbornensis sint antiquiora. Unde optandum esset, ut & illorum formulas haberemus.

(e) Ibid. lit. f.

(f) Dattius II, 4. 94.

(g) Extat apud Hedam p. 249. Quia infra territorium mensæ Episcopalis Trajectensis hujusmodi corruptela surrexit, quæ pro consuetudine obtinetur ibidem, videlicet, quod quicumque homicidium ibi perpetravit, Episcopus eum punire non possit, nisi ad requisitionem & instantiam parentum & consanguineorum occisi, qui parentes & consanguinei aliquando propter potentiam homicida, aliquando propter negligentiam aut favorem seu collusionem, sive ex aliis causis frivolis exquisitis occisi injuriam prosequi prætermittunt, pro consuetudine etiam abutentes, ut nullus occisi etiam injuriam prosequatur, nisi coram Episcopo Trajectensi corpus occisi presentetur, quod corpus quandoque rapitur vel occultatur, & sic plerumque maleficia tam enormia

enorm-

judicium Freyding trahere debeat. (h) Filius ejus Wenceslaus civitati Eslingæ anno 1391. potestatem dedit, delinquentes sine processu accusatorio judicandi, & torturæ inferiorem gradum adhibendi. (i)

§. XXVI.

*Ex Seculo 15.
alibi jam ex-
cerpta.*

Quæ in Sec. XV. notabilia occurrunt, tam circa processum criminalem, quam circa querelas contra abusus judiciorum Westphalicorum, ut & circa Reformationes ab Imperatoribus & Imperio tentatas, item circa privilegia exemptionum à judiciis Westphalicis, alibi jam ex parte indicata sunt fusius, (k) quorsum me refero.

§. XXVII.

*Horum sup-
plementa
sub Ruperto.*

Liceat tamen hic non pauca supplementa addere. Rupertus Imperator anno 1401. in confirmatione domini-
miniorum & bonorum Archi-Episcopi Colonien-
etiam meminit Comitatum liberorum in Arnsberg,
& Comitatus liberi Tremonien-
sis. (l) Idem Imperator anno 1401. seqq. multis civitatibus Imperialibus, ut
Ulmae,

remanent impunita, & per consequens frequenter occasio enascitur, quibuslibet justitiam faciant exemplaria perpetrandi. Quapropter consuetudinem hujusmodi minus justam, imo corruptelam potius juri contrariam & iniquam, penitus abolentes, ipsi Episcopo & suis successoribus sub districtu imperialis offensæ precipimus & mandamus, quatenus non obstante con-	suetudine prædicta de homicidiis quibuslibet justitiam faciant exemplatam, etiamsi parentes aut consanguinei &c. (h) Gryphiander d. c. 60. n. 10. (i) d. dissert. lit. g. (k) à Dn. Præsidente d. diff. §. 25 -- 31. (l) Schilter, in Comment. ad
--	--

Ulmæ, Norimbergæ, Lükirchen, Bibrach, Bopfinger, Nordlingen, Aulun, Dünckelspiel, civitati S. Galli, Constantienti, Bachhorn, Memmingæ aliisque, ut & Comiti de Schwarzburg, Burggravio Norimbergenfi in Blafelden; item Nobilibus & inferioris clypei hominibus potestas judicia criminalia, vel per se, vel per alios exercendi concessa fuit. (m)

§. XXVIII.

Sub Sigismundo anno 1422. Caspar Törringius, *Sub Sigismundo.* qui nobilitatem Boicam adversus Heinricum Ducem Bavariæ ad Bellum civile excitaverat, bello illo autoritate Imperatoris composito, Ducem in jus Westphalicum vocavit, ipse Dux comparuit, & dum se Scabinis annumerari passus esset, magnam autoritatem haud dubie conciliavit judicio. (n)

F

anno

jus Feud. Alem. ad cap. 42. §. 12. Præterea Comitatum de Arnsberg cum &c. juribus meri & mixti imperii, ac bassi, jurisdictionibus quibus. &c. Comitatus, qui in vulgari Grey Graffschafft nuncupatur &c. Item concessiones & donationes &c. de oppido Tremoniensi cum territorio suo & districtu & comitatu, qui vulgariter dicitur Grey Graffschafft &c.

(m) Schilt. ibid. §. 29. p. 263. seqq. Datt. lib. 1. c. 1. n. 101. seqq.

(n) Adelzreiter P. 2. L. 7. c. 54. & 61. Non quievit tamen Caspar

Törringius, ausus, Heinricum Ducem in jus, quod dicunt, Westphalicum accersere. Grandis in cliente adversus Principem protervitas. Judicium non detrectavit Henricus, sed in jus cum Friderico genero Brandenburg. cum ambulasset, Törringius vadimonium deseruit. Quamobrem extempore judicium sententia fuit Henrico addictus, ut velut in perfidum, perduellem & contumacem more majorum, sicubi ejus copiam nantisceretur, animadverteret. Henricus vero ac Fridericus

cus

anno 1441. Magdeburgenses hoc jus consecuti sunt, ut nemo, cujuscunque conditionis sit, civis vel Senator Magdeburgicus, separatim vel conjunctim, ad tribunal Cæsareum, vel ad Cameræ judicium citetur, neque ad aliud, quam ad Episcopale judicium civile vocetur, nisi in casu denegatæ justitiæ. (o)

§. XXIX.

Sub Friderico III.

Sub Friderico Imperatore anno 1448. quænam Dantisci, occasione judiciorum Westphalicorum acta fuerint, fusius exponit Casparus Schützius, memorabilia sane, & quæ multum conducunt ad naturam horum judiciorum cognoscendam. (p) Ipse Imperator Fridericus

cus in subdialem istum constituta à Carolo M. jurisdictionis Senatuum fuisse recepti, cum laude prudentiæ & integritatis, quæ in Westphalico isto tribunali à prima ipsius institutione requirebatur. Hoc ita intelligo: Accusatorem fuisse à iudicibus in bannum declaratum, in die acht erklärt/scil. tanquam calumniatorem secundum principia processus crimin. German. vid. Diss. de Occas. Constit. Crim. §. 14. Subdialem Senatum vocat Historicus, quia iudicia criminalia German. sub dio habebantur.

(o) Gryphiander ex Dresse-
ro de urbibus Germania. Ubi

nullum est dubium, errorem esse in anno 1341. ibi posito, si privilegium hoc à Sigismundo est. An sphalma hoc à nobis bene correctum sit per ann. 1441. ulterius disquirendum: cum secundum Chronologiam aliorum hoc anno vel Albertus vel Fridericus III. jam imperaverit. Cæterum dum in hoc privilegio expresse mentio fit Episcopalis judicii civilis, confirmatur observatio nostra §. 22. lit. u. in fine.

(p) In Chronico Prusfiæ lib. 4. fol. 167. seqq. Excerptis quidem inde nonnulla Schottelius, sed non præcipua, Scilicet cum cives

cives Prusfici quererentur, quod evocarentur cum multis incommodis ad judicia Westphalica, impetrarunt à Nicolao Papa exemptionem. Hac occasione multa de institutione & natura judiciorum Westphallicorum repetit ex Sylvio & aliis scriptoribus, quæ ad nos equidem non spectant. Sed produxit documentum *fol. 167. seqq.* illum casum continens; Accusatus erat coram judicio libero Eldringshusano Johannes Holloger civis Dantiscanus & etiam Scabinus judiciorum libero Imperii, quod arcana judicii secreti propalasset, & petita erat pœna corporalis, (an seinen Leib und höchste Ehre) citatio igitur judicii Eldringshusani insinuabatur Magistratui Dantiscano, ut cautionem ab illo exigerent de judicio fisci, & quidem si Senatus ista negligeret sub pœna simili, über sie alle/ und das ganze Land zu Preußen/ an Leib und höchste Ehre. Cum igitur Reus cautionem illam coram Senatu Dantiscano præstare nollet, Senatus pro securitate sua reum incarcerationi: Frater Rei Christophorus Holloger etiam ein echter rechter Freyschöppe accessit judicium liberum Brumighusanum, & ibi conquestus est, quod judices Eldringshusani Johannem Hollogerum injuste accusassent de propalatione arcanorum, petendo, ut Senatus Dantiscanus Johannem Hollogerum iterum ex carcere dimitteret, & in libertatem restitueret, unde judices posterioris judicii mandarunt Senatui Dantiscano, ut sub comminatione gravioris coërcitionis, dictum Hollogerum ex carcere sine ulla restitutione, unentgeltlich dimitteret. Id tamen factum fuit ea conditione, ut iste Hollogerus coram Senatu Dantiscano & quibusdam Scabinis liberis ibi nominatis juramento se purgaret: (mit seinen starcken Rechte solcher Bezüchtigung sich entschuldigen und entledigen solle.) Quo facto, (in Gerichte mit ausgerechten blossen leiblichen fleischlichen Armen/ mit auffgerichteten Fingern stabendes Eydes zu den Heiligen geschworen) ipse & Senatus absoluti fuere. Alius casus continetur *fol. 169.* Quidam Bartolus accusaverat, quosdam Senatores Dantiscanos

nos coram sede libera Wilsthorstana von etlichen Geldes wegen / daß sie ihm mit Gewalt sollen fürenthalten / Rechts ge- weigert / und dasselbe Geld ins stehende Recht gebracht haben. Citaverat judex Wilsthorstanus illos reos. Hi coram Senatu suo docuerant, quod hæc controversia jam dudum coram judice & Scabinis Dantiscanis transactione sit composita. Interim actor litem coram judice Wilsthorstano continuaverat, & reis emanentibus, impetraverat sententiam condemnatoriam tanquam in contumaces. Hac sententia ad Senatum Dantiscanum transmissa, rescripserunt judici libero, se mirari, quod actor, post transactionem, contra conscientiam, reos de novo non citatos, falso coram illo judicio accusaverit, imprimis cum omnia jura, tam canonica, quam civilia disponant, nullum judicem debere reos, nisi post trinam citationem condemnare. (Nota: hinc jam coepisse civitates objicere judiciis Westphalicis jus Can. & civile, cum tamen secundum principia juris germ. illa trina citatione non opus esset, si actori res esset cum non scitis mit unwise senden / quales videntur fuisse Senatores conventi à Bartolo. Plura dicemus infra suo loco.) Petebant igitur, ut judex sententiam suam cassaret, & actori indicaret, ut coram eorum judicio urbico, dato salvo conductu compareret, & transactioni suæ satisfaceret. Tertius casus continetur *ibidem* priori similis, ubi actor quidem antea compromiserat, quod velit coram Magno Magistro Borussia actionem suam persequi, & tamen postea reum coram judicio secreto convenerat. Quartus casus recensetur *fol. 170.* ubi comes liber liberæ sedis Bertram in Episcopatu Monasteriensi citaverat ad instantiam cujusdam Swederi Kromussen, septem Senatores Dantiscanos, quasi hi illi imputassent, quod cistam quandam in sua domo effregisset, & inde 60. Marcas abstulisset, item quod falsos florenos cudisset. Rescripsit itaque Magnus Magister Borussia, quod privilegia Cæsarea & Pontificia adessent, ut ordo, & ordinis subditi, saltem coram sede Romana im-

dericus variis civitatibus privilegia exemptionum à judiciis Westphalicis concessit, imo etiam sub hoc Imperatore Papæ, ut 1451. Nicolaus civitati Francofurtensi, & Pius II. 1463. civitatibus Transisalanis. (q) Multæ etiam civitates & Principes fœderibus sibi adversus judicia Westphalica prospexerunt, quale fœdus idem Imperator Fridericus III. confirmavit anno 1462. (r)

F 3

§. XXX.

na immediate conveniri deberent. Sed quod tamen salvis his privilegiis, & ut liber cursus justitiæ relinqueretur, præfati septem Senatores compromississent, quod vellent se coram judicio Prussico justificare. Igitur judicem sedis liberæ debere actorem admonere, ut ibi actionem instituat, & posterum citationes ad ejusmodi judicia secreta omittere, ne Magnus Magister cogèretur, alio modo ipsi displicente sua suorumque jura defendere.

(q) Hertius *Tom. II. var. disp. p. 446.*

(r) Hert. *ibid. p. 447.* Sed de illa confirmatione imperatoria quidem nihil legitur in diplomatis Friderici III. p. 136. ad quæ provocat. Confœderati sunt Comes Palatinus Rheni & Dux

Archidux Austriæ, Marchio Badensis, Dominus de Bussnang, Abbas Murbacensis, Landgravius Stüllingensis, Domini Lichtenbergenses, Dominus de Rappoltstein, civitates Argentina, Basilea, Hagena, Colmaria, Schlettstadt, Wisenburg, Muhlhusa, Kayfersberga, aliæque plures. Confœderatio ipsa eo tendit, ut subditis illorum præcipiatur, ne quis eorum alterum concivem conveniat coram judiciis westphalicis, nisi permissione superiorum suorum, permissionem autem non esse concedendam, nisi prius constet, an causa eo pertineat, & an actori justitia sit denegata coram suo Magistratu. Quod si quis contra fecerit, eum pœna corporali coërceri debere, ut & nuncios, citationes contra reformationem

nem

§. XXX.

*Supplementa
ad Sec. 16.*

Quid in Seculo 16. circa judicia Westphalica actum fuerit, itidem alibi jam est expositum. (s) His supplementorum loco adde recessum Imperii 1521. (t) Reformationem Hermannii Archi-Episcopi Coloniensis de anno 1522. (u) item Ordinatio Cameracensis 1555. (w)

§. XXXI.

*Sententia
nostra de
Westphalicis
judiciis.*

His ita præmissis, sententiam nostram de controversiis circa judicia Westphalica dicemus, breviter quidem, sed, quantum cancelli dissertationis admittunt, perspicue. (x)

§. XXXII.

*Definitio ju-
diciorum
Westphalico-
rum Secre-
torum.*

Westphalica judicia secreta sunt judicia criminalia Saxonica, seu Germanica antiqua, (y) sed per Papas

nem Fridericianam insinuare volentes. Singulos confœderatorum, aliis implorantibus promptam opem ferre debere, & invitantur etiam alii status, ut in hoc fœdus se cum reliquis uniant. &c.

(s) d. diss. de Occas. const. crim. §. 31.

(t) §. 16. vid. ibid. §. 5.

(u) Apud Goldast. Tom. I. Reichs-Satzung p. 242. Re-
petit constitutiones antecesso-
rum suorum & reformationem
Friderici III.

(w) Part. II. tit. 20. §. item als
der §. Ubi constituitur, ut
fiscalis pœnas, in Recesibus im-
perii præcedentibus, illis, qui
contra leges imperii quempi-
am ad judicia Westphalica vo-
carent, dictatas, scilicet 10. mar-
cas auri, & alias exigere de-
beat.

(x) Vid. §. 2.

(y) Quod patebit ex processu
horum judiciorum, si is confe-
ratur cum processu antiquo ju-
diciorum germanicorum crimi-
nalem, cujus sciagraphia ge-
neralis

Papas, Imperatores & Episcopos, (z) imprimis autem Archi-Episcopum Coloniensem, tanquam Ducem Westphaliæ, (a) & Vicarium Imperatoris in Westphalia (b) Seculi 14. initio (c) ita

neralis exhibita fuit a Dn. Grossen unsern Vorfahren im Præside in *d. diff. de occas. const. crimin. §. 6. seqq.*

(z) Commentarii loco hic & *ad seqq. huj. §. verba esse possunt dd. ibid. §. 17. usque ad §. 23.*

(a) Vid. supra §. 22. *lit. s. t.*

(b) Sic aperte vocatur des Römischen Kayfers oder Königs Stadthalter/ nemlich ein Herzog in Westphalen/ der des privilegirt ist/ in reform. 1404. apud Dattium lib. 4. c. 7. n. 1. Idem repetitur in reformatione Colonienfi de anno 1439. c. 1. apud Goldastum Tom. I. der Reichs-Satzung. fol. 163. Idem in reformat. Colonienfi 1522. §. 1. in fine, apud eundem *ibid.* fol. 252. & hoc intuitu ipsi haud dubie prima reformatio 1439. a Cæsare Sigismundo demandata & commissa fuit. Reformatio Friderici III. 1442. §. 9. *verbis:* Und daß es damit derselbe nicht anders halte/ denn wie es vom Anfang durch Kayser Carl den Grossen unsern Vorfahren im Reich/ auch durch die reformation, so der Ehrwürdige Dietrich/ Erzbischoff zu Cöln/ unser lieber Neve und Churfürst/ als ihm solches durch Kayser Sigismundum, löbl. Gedächtniß/ Unsern Vorfahren befohlen war/ zu Augspurg in beywesen vieler Graffen/ Freyen Herrn/ Ritter/ schafft/ Stuhlherren/ Frey-Graffen und Frey-Schöpffen geordnet und gesetzet ist. Quinimo ipsa hæc Archiepiscopi Colonienfis reformatio, norma subsequen- tium reformationum mansit. Ut non solum verba modo allata, sed & insuper verba reformationis Maximiliani I. 1495. in quibus iterum illa reformatio Friderici III. repetitur, sufficienter probant. Adde, quod ob nullam aliam causam, cum postea 1512. status imperii ordinationem severiorum contra judicia occulta Westphalica urgerent, Philip-
pus

(c) ita emendata, ut loco processus cum clamore olim
peracti,

pus illo tempore Archiepiscopus Coloniensis huic petito se opposuerit, & saltem reformationem Maximiliani I. publicatione sua confirmaverit. Goldastus *Tam. I. der Reichs-Satzung. p. 235. seqq.* Item quod ab ipso Imperatore Carolo V. anno 1522 postquam jam anno præcedente in Comitibus Wormatiensibus statibus imperii constitutionem criminalem suam commendaverat, iterum Hermannus Archiepiscopus Coloniensis emendatio ac nova reformatio judiciorum Westphalica demandata fuerit. Cæterum hic vicariatus Imperatoris, intuitu horum judiciorum, uti olim ultra usum horum judiciorum se non extendit; ita hodie cum ipsis judiciis exolevit. Et plura haud dubie de hoc vicariatu annotare possemus, si modo ipsum privilegium judiciorum horum primitus Archiepiscopo Coloniensi concessorum extaret, qua de re jam supra §. 25. *lit. d.* con-questi sumus.

(c) Quo tempore verosimili-

ter Archiepiscopus Coloniensis primum judiciis criminalibus ab Imperatore aliquo fuit donatus. conf. *d. diff. de occas. const. crim. §. 24. lit. d.* Id certum est, nos non deprehendisse secretorum judiciorum mentionem ante annum 1332. vid. *supra §. 25. lit. c.* & in *d. diff. §. 24. lit. c.* Facit nobiscum Dattius, *lib. IV. c. 2. n. 73.* Vide *supra §. 16. n. 2.* Unde fabulæ sunt, quæ de Carolo M. quasi hic instituerit judicia Westphalica, ab Ænea Sylvio, & post hunc ab aliis facere proposita. Vide *supra §. 5. 6. 8. 10. 11. 12. 13.* ubi rationes dissentientium inter se scriptorum quoad hanc questionem excerpimus. Rationes nostræ sunt, quia, etsi constitutio talium judiciorum non repugnet pietati & virtuti Caroli M. (utpote quæ vel tanta non fuit, uti communiter deprædicatur, vel etiam comparatur parum prudenter non cum genuino usu judiciorum Westphalicarum, sed cum eorum abusu,) tamen etiam quoad verum usum i. e. emendationem judiciorum crimi-

peracti, (d) item loco probationum vulgarium, (e)
alia quædam forma secreta (f) judiciis illis daretur, ex
G processu

criminalium veterum, repugnat processui omni, tempore Caroli M. usitato. Ut facile apparebit, si quis mox dicenda de processu judiciorum Westphalicorum conferat cum historicis & legibus temporum Carolinorum. Adde, quod talis processus non solum ante seculum 14. nuspiam legatur, sed etiam quod circa finem seculi 14. Henricus de Erfordia primus hanc assertionem de Carolo M. auctore hujus judicii divulgaverit, (vid. *supra* §. 4.) verosimiliter ea intentione, ut emendationem priorum judiciorum, quæ Clero originem debebat, commendaret posteris. Quod vero dissidentes urgeant confessionem ipsius Friderici III. & quod inventis in archivo schedis & documentis credendum sit, puerile est, & hodie post emendatam philosophiam rationalem & doctrinam de fide historica vix responsionem meretur. Vide Dn. Præsidis *diff. de fide hist. c. 2, §. 11. seqq. it. in der*

Vernunft-Lehre part. I. cap. 10. n. 33. seqq. Neque enim credimus, Maximilianum esse successorem Justiniani, etsi Maximilianus in ordinat. de notariis Justinianum vocet antecessorem suum.

(d) *Dict. diff. de occas. const. crim. §. 24. lit. a.* ubi & ratio abrogationis.

(e) *Ibid. §. 18. seqq.*

(f) Edidit anno 1707. Leuckfeldius *rerum germanicarum tres scriptores selectos*, quos inter primus est Henricus Turckius Jesuita, qui *in fastis Carolinis ad an. 785. §. 2. in fine p. 26.* memorat, se pleraque de his judiciis Westphalicis exscripsisse Monasterii e codice MSC. cujusdam, quem aut Freygravium aut Scabinum fuisse non dubitat. Optandum esset, ut distinctius annotasset quæ inde fuerint excerpta, operam tamen dabimus, ut ex illo autore ea saltem afferamus, quæ aliunde eum non hausisse verosimile est. Quod igitur secretam formam hujus judicii attinet, huc viden-

videntur spectare præter ea, quæ in sequentibus suis locis annotabimus, quæ scribit p. 25. Frygravii, cum Arnsbergæ a sedium Dominis Westphaliæ Duci ad illud munus promovendi proponuntur, jurant, præfuturos se iudicio secundum æquitatem aut modo legitimo; De nulla alia re, quam illuc pertinente cognituros, compariturosque, quotannis cum Cesari, ejusque Vicario, Westphaliæ Duci conventum in Westphalia indicere visum fuerit; non recusaturos, quominus, si quæ a Cesaribus sancita fuere, pravaricati fuerint, illic exauctorentur: pœna etiam 10 auri marcarum Fisco Casareo inferendarum imposita, Cesare approbante, sedium dominis a Theodorico Archi-Episcopo, si permiserint, leges ab eo latas violari. Scabini creandi, ubi in occultam cameram introducti fuerint, detectis capitibus procumbunt in genua, duosque digitos manus dextra imponentes gladio & laqueo, qui istuc, quoties iudiciû peragitur, semper in scamno positi videntur, jurant fidelitatem iudicio, amaturos æquitatem, delaturos, quæcunque cognoverint, nec quicquam eorum, quæ præscripta & usitata sunt transgressuros, denique commoda & emolumenta iudicii pro viribus curaturos &c. tunc eisdem præleguntur leges, indicatur iudiciorum tessera, quæ juxta priscum morem sunt quatuor verbis literis significata: S. S. G. G. Addit Turckius, has literas a nonnemine ita esse explicatas: Strick / Stein / Graß / Grain; Sed hæc explicatio nobis videtur valde dubia. Adhuc clariora sunt, quæ sequuntur: Secreti ac silentii tanta hic vis ac religio, ut insciis arcana ac ritus prodidisse summum habeatur piaculum &c. Scabinorum quispiam, si ulli homini tesseras aliave arcana detexerit, re manifesta, eum Frygravius cæterique Scabini apprehendunt, manus colligunt, linteis oculos obvelant, dejectoque prono in terram, linguam reflexam per cervicem extrahunt, extractæ parvulum insigunt repagulum, tum iniecto collo triplici laqueo, septenis pedibus altius, quam cæteros, miserum hominem suspendunt, ex arbore &c. Frygravius soli Cesari patefacere potest, quis, & ob quod crimen condemnatus sit. Conf. Æneam Sylvium supra §. 5. lit. r. Dattium lib. 4. cap. 2. n. 23, 24.

(g) Pro-

processu accusatorio & inquisitorio mixta, (g) non tamen plane à priori processu discrepans, (h) intendens, ut celeri modo justitia administretur, & regiones ab hominibus nocentibus & delinquentibus purgetur. (i)

G 2

§. XXXIII.

(g) Processum judiciorum germanicorum adhuc in seculo 13. fuisse mere accusatorium, probatum est in d. diss. de *Occas. Const. crim.* §. 6. seq. Eodem vero seculo XIII. in judiciis ecclesiasticis introductum esse processum inquisitorium, alius ex honorum Doctoralium competitoribus sub directione Dn. Præsidis probavit in diss. de *origine processus inquisitorii* §. 54. Processum judiciorum Westphalicorum habuisse jam mixturam processus inquisitorii patet partim ex loco *lit. preced.* descripto, in verbis: *Delaturos, quacunque cognoverint. Sequitur apud eundem Turckium d. l. Scabinus accusator, quem defert, jurat, tali crimine pollutum esse. Nomen delati libro inscribitur, quem sanguinis appellant. Alius si accuset, inducitur in judicium, præferens libellum accusatorium*

unum perigium (hoc vocabulum si non sphalma est, Oedipo habet opus) *complicatis manibus, cum viridi cruce & earum* (legendum forte *pari*) *albarum chirothecarum.*

(h) Propter citationes, responsiones, proscriptiones contumacium &c. vid. d. *dissert. de occas. const. crim.* §. 8. seq. & conf. dicenda in seq. §. §.

(i) Hunc finem communem habebant judicia Westphalica cum processibus criminalibus præcedentibus *dd. §. 8. seq.* Cum ergo intenderent abrogare duella, & alias probationes vulgares, antea usitatas, ne hac mutatione justitiæ administratio protraheretur, & homines nocentes pœnas debitas evaderent, alium modum celerrimæ expeditionis invenerunt.

(k) Hoc

§. XXXIII.

De Synoni-
mis, scilicet
liberis, Veh-
micis, vetitis.

Et si vero hæc judicia secreta, haud dubie fuerint libera, item Vehmica, ac Westphalica, (k) non tamen propterea putandum, omnia judicia libera, item Vehmica, aut Westphalica esse secreta, aut horum synonyma; sed secreta inceperunt demum seculo 14. libera, (l) Vehmica, (m) & Westphalica, (n) diu ante fuerunt,

(k) Hoc enim patet ex tot locis supra descriptis.

(l) Vid. supra §. 22. lit. u. Quia comes & Scabini debebant esse liberi, unde Schöppenbaer freye Leute / quorum mentio sæpe occurrit in speculo utroque.

(m) Hic ante omnia dicendum, unde dicantur vemica. Rolevincii derivatio a we mi jam ab aliis satis est explosa. Et recte notavit Schottelius supra §. 14. lit. b. in fine, auctorem schedæ §. 8. lit. b. descriptæ graviter errare, quod *Vemicum* exposuerit per jus *Venia*. Ipse tamen d. lit. b. in eo aberravit, quod verfehmen exposuerit, esse, si contra leges & processum, quid agatur. Potius ex ipsis documentis constat, verfehmen esse nihil aliud, quam in bannum aliquem declarare, einen in die Acht thun. Behme die

Acht/verfehmen/ einen in die Acht thun. Ita similiter eodem sensu adhibetur vox, verachten/ in speculo Suevico cap. 92. §. 3. d. diff. de occas. const. crim. §. 23. lit. Z. Adde omnino Dattium lib. 4. c. 7. n. 16. ubi modo plane opposito, verfaimen explicat, quasi sit mit Recht um böse Sache verurtheilt: Item: Ein verfaimter sey einer/der um arge und böse Missethaten/ an den Westphälischen Gerichten schon zu dem Stricke ist verurtheilet worden. Res ipsa non negatur, non tamen accurate exponitur etymologia vocis, faimen enim est separare. Unde abfaimen / quod in coquendis piscibus adhibemus. Item ein abgefaimter Mensch. Ipse vero significatus vocis verfaimen / pro declaratione in bannum ex ipsis documentis a Dattio adductis patet, d. c. 7. n. 16. & c. 8. n. 21.

runt, (o) ante emendationem videlicet, de qua modo dictum,
G 3

22. 23. 24. 26. Ubi alium significatum quam eum, quem diximus, vox *versaimen* und *versaint* habere nequit. Quod si etiam conferas *numcrum 20.* cum numeris sequentibus patebit: vel in *d. n. 20.* erroneè impressum esse *versührt* / pro *versaint* / vel priorem vocem ac posteriorem idem significare. His præmissis, constat, vehmica judicia i. e. reos in bannum declarantia jam ante judicia secreta extitisse, quia processus banni contra absentes & contumaces tantum non perpetuo in Germania fuit usitatus. Conf. *d. disp. de occas. const. crim. §. 10. 11. 12.*

(n) De hac assertione non potest esse dubium, quia uti in tota Germania ante judicia secreta fuere judicia libera, & vehmica; ita etiam fuere in Westphalia. Et quid verbis opus est, ipsa verba privilegiorum, in quibus Episcopis Westphalicis, postea judicia secreta introducuntibus concessum est bannum sanguinis, probant, judicia libera ac vehmica pari-

ter ac Westphalica jamdum extitisse: Königsbann / Frey Gericht / nach Behme-Recht / als in den Land zu Westphalen recht ist an Weltlichen Gerichte / vid. *ad. disp. §. 24. lit. d.*

(o) Et ita facile judicare poteris, quid sentiendū sit de dissensu inter Gryphiandrū, qui judicia libera ac vehmica antiquiora putat esse Westphalicis secretis, & tanquam legitima ab his distincta, *supra §. 11. lit. y.* & Dattius, qui conqueritur, quod Gryphiander sententiam suam non perspicue proponat, nec probet, *supra §. 16. lit. t.* Nimirum recte Gryphiander: judicia libera ac vehmica esse Westphalicis secretis antiquiora: Non recte, si putaverit, post inventa Westphalica eam fuisse differentiam inter ea, quod vehmica & libera dicta sint, quæ legitima fuerint, contra, Westphalica & occulta quæ illegitima. Nam hic non sine ratione urfit Dattius *ibidem*, illud posterius discrimen non probari posse ex Historicis vel documentis.

(p) Qui

ctum. Vetitorum vero appellatio propria est horum
judiciorum, de quibus agimus. (p)

§.XXXIV.

(p) Qui primus hæc judicia *wittium*, & nemo judicia illa
vetita dixit, est Æneas Sylvius sic vocavit. Nec verosimilior
supra §. 5. *lit. r.* An recte factum, est Gryphiandri emendatio,
an sphalma typographicum, corruptam esse vocem *vetiti*, ex
aut graphicum sit, & quomo- germanico *Wette*: *supra thesi 12.*
do emendandum, jam videbi- *lit. y.* Simplicissima est correctio
mus. Johannes de Erfordia posterior Freheri *d. § 9. lit. i.*
nullam mentionem facit judicii scribendum esse *vemum* vel
vetiti, sed saltem dicit judicium *vemium*, aut, ut ego mallet,
secretum patria, id est germa- *vemicum*, cujus mutatio in ve-
nica, lingua *vehme* dici, *supra* titum vel Æneæ Sylvio, tan-
§. 4. *lit. p.* Sylvius contra nul- quam Italo, vel typographo,
lam mentionem facit *vehmici*, aut amanuensi, non adeo est
sed dicit simpliciter: vocatur imputanda. Et, ni fallor, Ro-
vetitum, *d. lit. r.* Sequens Ro- levincius id innuere voluit in
levincius, utrumque conjun- verbis modo adductis: *jus ve-*
git: *Jus vetitum instituit, quod titum instituit* (scilicet uti id vo-
usque in præsens Vehme vocatur, cat Sylvius) *quod usque in præ-*
supra §. 6. *lit. t.* Non vero sine *sens vehme vocatur*, (non veti-
ratione Freherus dubitavit de tum.) Nisi forte dicere velis, Æ-
denominatione *vetiti* *supra* §. neam Sylvium *jus vetitum* vo-
9. *lit. i.* Quomodo enim *vetitum* casse, non eo sensu, tanquam
dici possit, quod tum maxime prohibitum, sed uti *sylvæ* di-
vigeat & per reformationes cuntur *vetitæ*, *Die geheget wer-*
confirmabatur. Nescio vero, den. Vid. Dufresnium in Glos-
qua ex ratione idem Freherus sario *hæc voce*. Nam & judicia
loco *vetiti* olim scribere volue- illa libera *vehmica*, certis so-
rit *vitutum*. Longius quæsitæ lennibus formulis utebantur,
est explicatio Meibomii *thesi 10.* ut hodiernum sit, & hoc dice-
lit. o. legendum esse *vitium* seu bant *hegen*/Das heimliche Hals-
gerichte

§. XXXIV.

Cur vero judicia hæc Westphalica secreta, aut simpliciter Westphalica dicta fuerint, inde haud dubie factum. Ex privilegio Mindensi constat, jurisdictionem criminalem in Westphalia, primum Archi-Episcopo Colonienfi, Duci Westphaliæ, tum & Episcopis Westphalicis, Monasterienfi, Paderbornenfi, & Mindensi concessam esse. (q) Hi verosimiliter emendationem judiciorum Germanicorum, frustra hætenus a Papis & Clero Papali tentatam videntur suscepisse, introducendo processum Secretum in judiciis criminalibus. (r)

*Cur tamen
simpliciter
Westphalica
dicta fue-
rint.*

§. XXXV.

gerichte hegen. Unde forte legerat Æneas Sylvius in germanico: Das gehegte Gerichte. Aut: Sylvium respexisse ad literas citatorias, quæ dicebantur **Verbots-Brieffe** / & citatus **verboten**. (Schütz. in *Chronic. Dantisc. lib. 4. f. 169.* hatte verboten lassen/citaverat) quod hodie dicemus **vorgebiethen**. (conf. Dattius c. 7. n. 20. seqq. & c. 4. n. 23. seqq.) Ergo hæc non intelligens, putare potuit, judicium ipsum esse vetitum, sed tamen si verum fateri debeam: utraque hæc conjectura minus placet. Cum tamen Æneæ Sylvii ut viri eruditi & Papæ, auctoritas magna esset, a scriptoribus

non solum sequentibus, judicia secreta etiam vetita dicta sunt, sed & hic stylus postea in ipsa diplomata & stylum curiæ irrepsit, ut judicia secreta vetita, & germanice **verbottene Gerichte** dicerentur. Exemplum habes in d. diff. §. 29. lit. a.

(q) Vid. d. diff. §. 24. lit. d. conf. supra §. 31. lit. b. c. & f.

(r) Ibid. §. 17. & 22. Processum hunc secretum merito adscribimus Archiepiscopo Colonienfi, & Episcopis Westphalicis, quia antiquior aut alia eorum origo nullis argumentis verosimilibus ostendi potest.

(s) Equi-

§. XXXV.

Judices:
Stuhl-
herrn/Frey-
Grassen/
Freyschöpf-
fen.

Judices horum judiciorum quod attinet, id quidem constat, aliquando distinctos fuisse Dominos sedium liberarum, die Stuhlherren / a Præsidibus, von denen Frey-Grassen / & Assessoribus seu Scabinis, denen Frey-Schöpfen. An vero illa differentia fuerit perpetua, & in quo constiterit accurate; (s) id ulteriorem meditationem meretur, ut & illud, quænam inter Comites & Scabinos in judiciis hîsce accurata differentia

(s) Equidem Freherus putat: f. 168. ubi memoratur: Conrad die Stuhlherren fuisse Principes ecclesiasticos vel seculares, von Lindenhorst Erb-Grass der Kayserlichen Cammer der Stadt judices vero ab his constitutos Dortmünd / und oberster Frey- die Frey-Grassen. Vid. supra §. Grass des Heil. Römisch. Reichs 9. lit. e. Sed, uti non memini, daselbst. In epistola Magni Magistri Borussiae ad judices Westphalicos apud Schütziûm ibid. f. 170. fit quidem mentio distincta, der Stuhlherren und der Frey-Grassen / sed tamen ratio distinctionis ibi non apparet, nisi quod iterum der Stuhlherr ibi non fuerit Princeps aliquis sed Comes. Forte sic dicendum. Olim ante instituta judicia Westphalica Dominos sedium liberarum fuisse eos, qui alibi Reichs-Boigte vocabantur, & qui judicabant über Hals und Hand / Frygravios Schützio in Chronic. Pruss. lib. 4. vero judices vicarios, aliàs Reichs-

tia fuerit. (t) Scabini sciti, die *Wissende* / reliqua plebs non sciti, die *Unwissende* dicebantur. Ratio denominationis & hic dubia. Verosimillima, quod Scabini soli arcanorum judicii essent conscii. (u) Videtur etiam, in

H

judi-

Reichs-Schultheissen / qui judicabant über *Haut und Haar* / conf. *diff. de occas. const. crim. §. 9. lit. b. c. d. e.* Cum vero judicia criminalia concederentur Episcopis, & hi jure Canonico vetarentur interesse judiciis criminalibus, verosimile est eos dedisse potestatem iudicibus vicariis, ut etiam crimina majora zu *Hals und Hand* ipsorum nomine judicarent. Atque huc pertinere videntur dispositiones reformationum & diplomata, ubi dicitur, quod Frigravii non debeant præfidere, nisi cum consensu Dominorum, *der Stuhlherren* / apud Dattium *c. 3. n. 27. seqq.* Quod si vero Principes seculares, aut nobiles, investiti essent de banco sanguinis, ipsi regulariter etiam fuere Præfides, adeoque simul *Stuhlherren* & *Frey-Grafen* / nisi tamen ipsis placeret ad imitationem Episcoporum vicariis suis etiam concedere exercitium potestatis judicandi crimina majora.

(t) Nam regulariter quidem Frigravii erant Præfides, Scabini Assessores. Sed tamen Dattius notat *d. c. 3. n. 34. seqq.* aliquando assessores etiam fuisset Frigravios. Scilicet videntur Scabini postea per mox dicenda fuisse vel primarii, qui assiderent Frigravio, vel secundarii, adstantes in vestibulo judicii. Unde forte priores ad distinctionem reliquorum etiam Frigravii dicti sunt. Sed ea de conjectura cogitandum ulterius.

(u) Aliorum opiniones recensuimus supra, ut Freheri, *th. 9. lit. e.* Bœcleri, *§. 13. lit. e. in fine.* De Hundii opinione dictum in *diff. de occas. const. crim. §. 24. lit. e.* Ipsa vero distinctio inter *wissent und unwissent Mann* perspicue traditur in reformatione apud Dattium *c. 7. n. 12. & 24.* Adde *cap. 2. n. 21. seqq.*

(x) Cum

judiciis Westphalicis numerus Scabinorum contra pristinos mores valde esse multiplicatus, (x) cum & primarii cives, etiam exteri, in numerum Scabinorum, ad majorem auctoritatem judicio conciliandam fuerint allecti. (y)

§. XXXVI.

*Scabinorum
qualitates &
privilegia.*

Scabini ut olim, ita & in judiciis Westphalicis liberi esse debebant, legitime nati, non homines proprii, nec banniti. (z) Non tamen, ut Dattius innuere videtur, ex optima Nobilitate, & banno ac clypeo investiti. (a). Privilegia eorum fuere varia. Præcipue, quod

(x) Cum enim ante judicia Westphalica numerus Scabinorum vix excederet undenarium, vid. Weichbild. art. 16. in judiciis Westphalicis auctus est, ut interdum ad 60. 70. vel etiam centum capita Scabinorum ascenderet, ut probat Dattius c. 5. n. 22. seqq.

(y) In tantum, ut etiam in civitate Dantiscana anno 1448. quidam ex senatoribus, aut certe civibus Dantiscanis fuerint scabini judiciorum Westphalicorum, quod patet ex Schützio in Chron. Pruss. lib. 4. f. 167.

in verbis: Um Bitte willen / Hans und Christoph Hollogers, beyde echte und rechte Frey-

Schöppen des Heil. Römischen Reichs Gerichte. Scilicet accusatus erat Hans Holloger coram judicio Westphalico, quod manifestaverit arcana hujus judicii vid. fol. 168. Daß Hans Holloger solche puncta soll gemeldet haben / die niemand / denn echte / rechte / des Heil. Reichs Frey-Schöppen wissen sollen und mögen. Conf. §. 29. lit. p. Et adde omnino, quæ ex Dattio jam excerptimus §. 18. lit. d.

(z) Quod latius probat Dattius integro cap. 3.

(a) Assessores ait Dattius c. 3. n. 38. & Scabini non semper plebeiæ sortis homines, sed ex optima nobilitate adhibiti, daher sie auch

auch Schöppenbaar frey/
hoc est, banno & clypeo investiti
 geheissen. Nobilitatis & liber-
 tatis apud veteres varii gradus.
 Freyheit ist dreyerley: Schöp-
 penbaar freye/Pflegghaffte/Land-
 sassen. Jus Prov. Sax. lib. 1. art. 2.
 Kein Schöppenbaar FreyMann
 bedarff sein Handmahl beweiz-
 sen / noch seine Vier Ahnen be-
 nennen / er spreche dann einen
 seiner Genossen kampflichen an.
 Ibid. lib. 3. art. 29. Der Eigen-
 mann / den man frey läst / behält
 freyer Landsassen Recht. Ibid.
 lib. 1. art. 16. conf. lib. 3. art. 32. &
 80. in fin. Schöppenbaar freyen
 Leuten ihre Freyheit ist die ge-
 ringste / nemlich ein jeglicher
 Christenmann / der so frey ist /
 daß man ihn wohl zum Schöp-
 pen kiesen mag. Gloss. ad artic. 33.
 Weichbild. Lehen ohne Gericht /
 (legendum: Um Un-Gericht)
 mag niemand haben / er sey dann
 semper frey / und daß er dem
 König Huld schweret/nach freyen
 Mannes Recht 2c. Jus Prov.
 Svej. c. 22. Die Fürsten sollen kie-
 sen einen König / der freyer Herr
 sey / und also frey / daß sein Va-
 ter und Mutter frey seyn gewes-
 sen / und sollen Mittelfreyen
 seyn / und sollen Mittelfreyen zu

Mann haben. Ibid. c. 23. §. 1.
 Dreyerley freye Leuth. Es heißen
 eins semper freyen / das sind die
 freyen Herren / als Fürsten / und
 die andern freyen zu Mann ha-
 ben. Das andere sind Mittel
 freyen / die der Hohen freyen
 Mann sind. Das dritte sind
 Gebauren / die frey sind: Die
 heißen frey Landsassen. ibid. c. 47.
 Unde patet simul, quid sen-
 tiendum sit de opinione Schil-
 teri ad jus Feud. Alem. c. 1. §. 18.
 quasi Schöppenbaar / Gend-
 baar / & semper frey / sint Sy-
 nonima, illos denotantia, qui
 jure suffragii in Synodis & pla-
 citis gauderent. conf. illustr.
 Dn. Coccej. Jurispubl. Prudent.
 c. 15. n. 33. Ita in parte II. dedu-
 ctionis Bendheimensis, Ger-
 trudis Comitissa Bendheimen-
 sis nata ex parentibus civici,
 sed honesti ordinis, dicitur,
 Schöppenbaar Herkommens in
 epilogo post Echo §. 1. conf. ibid.
 Casareum diploma sub Q. in Ma-
 nifesto Bendheimensi p. 176. seq. &
 Attestatum sub n. 254. in denen
 Beylagen p. 174. seq. Sed ut
 ad Dattium redeamus, ejus
 sententia obstant, quæ ipse ad-
 ducit c. 7. n. 7. quod illegitime
 nati, & homines proprii etiam

quod Scabini debeant esse creati in terra Westphalica, (b) in itinere etiam absque armis tuti esse ab omni invasione & violentia, magna poena in violatores statuta, (c) ac de crimine accusati, non nisi post citationem quæ spatium 6. septimanarum & trium dierum contineret, condemnari. (d) Quodsi vero silentium juratum violarent non scitis, gravissima poena in eos animadvertebatur. (e)

§. XXXVII.

per dispensationem possent fieri Scabini. Imo ipse Dattius c. 3. n. 39. & 40. statim opponit Scabinos nobiles & ignobiles.

(b) Dattius c. 8. n. 28. 29. 30.

(c) Idem, c. 3. n. 48. c. 7. n. 29. & *Reformat. Colon. c. 20.*

(d) Idem c. 3. n. 23. & c. 7. n. 20. Hic iterum recessum à moribus veteribus, secundum quod Schöppenbaer freye pariter & reliqui debebant ter citari. Jus prov. Sax. lib. 1. art. 67. vid. diss. de Occas. Const. crim. §. 11. lit. 7. Non sciti an plane citati fuerint in judiciis Westphalicis mox exponemus.

(e) Dattius c. 2. n. 17. 22. 23. 24. conf. supra ib. 31. lit. f. Huc pertinet quaestio 15. Scabinis sub Ruperto Imperatore proposita; Ob ein Frey Schöpffe

einen / der versaimt ist / etwas sagen mag / dabey er Warnung verstehe / oder mercken möge / daß er eine Warnung zu fliehen habe / und sagte / als viel sprechende. Es wäre anderswo also gut Brodt zu essen / oder Pfening zehren als hier? Quam negarunt apud eundem Dattium c. 8. n. 33. seqq. Unde patet, quid sentiendum de relatione Patritii in actis Concilii Basiliensis, quam refert Spondanus ad annum 1439. p. 868. & repetit Turckius in fastis Carolinis pag. 25. Ne damnatus sit omnino infcius, per unum ex iudicibus (qui incogniti sunt) cum datur obvius, virga leviter percutitur, vel ab eo audit: & alibi ita bonus comeditur panis, ut hic. Post hac ubique damnatus repertus fuerit, suspenditur. Nec possunt huiusmodi

§. XXXVII.

Causæ ad hæc judicia pertinentes, Vehmfrogicæ, *Causæ ad hæc judicia pertinentes.*
 (f) sunt omnes, ob quas in bannum quis declarari posset, non solum illæ, quæ etiam antiquitus capitales erant, aut pœna corporis afflictiva notabantur, (g) sed & civiles, (h) si videlicet reus citatus non compareret,

H 3

& con-

modi judices evitari, cum non cognoscantur.

(f) Ita in Reformatione Colonienfi c. 3. vocantur puncte, und articul, so mit rechten Urtheilen Vehmvroge erkannt. Alibi dicitur Kemproch. Alibi Baumwürgig. Sed nostra sententia placuit jam Frehero & Dattio c. 2. n. 137. c. 4. n. 18. & c. 7. n. 8.

(g) De quibus dictum in *diff. de Occas. Const. crim. §. 9.*

(h) Hoc patet ex verbis: Und umb alle die wieder Ehre thun / und darüm ihre Ehre vor den Rechten nicht wollen verantworten / apud Dattium c. 7. n. 6. Quod repetitur in Reformat. Colon. c. 2. in fine. Cum enim antiquitus in judiciis germanicis Regiis, coram iudicibus & Comitibus, qui super criminibus cognoscebant, etiam rei vindicationes, &

actiones personales ex contractibus & promissis fuerint institutæ (Dn. Præses de Jurisdiffer. sec. mor. German. ab. 71. 75.) facile conjectari licet, judicia Westphalica non dereliquisse actiones illas civiles, tam reales, quam personales. Et contra honorem facit, qui mala fide alterius rem detinet, ac promissa servare non vult, imprimis cum Germani veteres honorem præcipue quærebant in servatione fidei simul datæ, Unde vulgare: ein Wort / ein Mañ. Illustrantur dicta ex verbis seqq. apud Dattium d. c. 7. n. 24. Gelobte auf seinen Eyd / dem Kläger zu thun / was er ihm von seinen Ehren wegen schuldig sey. Quænam vero causæ, his ita positis, ad judicia Westphalica non pertinerent, forte quis non absque ratione quærere posset; Sublatis scilicet actionibus

& contumax esset, ubi pariter in bannum declarabatur, videlicet, credo, ut perjurus. (i)

§. XXXVIII.

Item perso-
na.

Personæ ad hoc judicium vocabantur viri omnes, sive sciti essent, sive non sciti, etiam ex alieno territorio, (k) modo

nibus criminalibus, & ex civilibus tam realibus, quam personalibus, nihil remanere videtur. Sed facilis erit responsio, si modo antiquitates patrias velis consulere. Remanent videlicet illæ causæ, quæ antiquitus Magistratui urbico dijudicandæ fuere relictæ. Quanam vero illæ sint, latius docetur in *Parte I. Respons. Magd.* quæ extant post jus prov. Sax. in edit. Zobelii. Plura de his responsis vide apud Hartknoch. in *Alt und Neu Preußen Part. II. c. 7. §. 13. p. 574. 576.* Reliquiæ hujus distinctionis adhuc hodie passim deprehenduntur. Huc enim pertinent v. g. controversiæ zwischen den Rath und Berg Gerichten in civitate Hallensi. Ita v. g. Lipsiæ actiones de servitutibus coram Senatu ventilantur, non coram Prætoribus &c.

(i) Scilicet violans fidem im-

peratorum datam, contemnendo judicia ab ipso instituta & ejus nomine peracta. Perjurium vero visum pœna mortis dignum, tanquam crimen adversus Deum commissum. Conf. Dattius *c. 8. n. 10. & 13. c. 6. n. 7. & c. 3. n. 45. p. 743.* Adde, quod quæstio de perjurio jam illo tempore etiam concurrebat sæpius cum actionibus ex contractu, cum videlicet jure Can. doceretur, juramenta, quæ salva salute servari possunt, esse servanda, & hinc plerique contractus jurato fierent.

(k) Idque ex variis rationibus, 1) quia cives urbici antequam eximerentur a Cæsaribus, iudicio Comitum liberorum essent subjecti; privilegia autem intelligi debeant salvo jure tertii. 2) Quia ipsi cives urbici suos concives sæpius conveniebant coram judiciis Westphalicis

modo non essent Clerici. (l) An & foeminae, item Judaei? De his ulterius cogitandum. (m)

§. XXXIX.

Processum ipsum quod attinet, multa equidem hinc dubia occurrunt, cum deficient documenta, (n) *Dubia multa circa processum.*
ex

licis tanquam sanctioribus, utpote in quibus nullis duellis, aut purgationibus vulgaribus locus esset, approbantibus ejusmodi actiones vel conniventibus Papis & Caesaribus. 3) Quia, ut supra dictum, etiam consilarii Principum, & senatores civitatum honori sibi ducerent, si scabinis judiciorum Westphalicorum accenserentur, videlicet ob horum privilegia. Cum ergo scabini haud dubie subessent jurisdictioni horum judiciorum, inconveniens videbatur, ut alii concives melioris essent conditionis &c.

(l) Hi enim jam a Carolo IV erant exempti. Supra *tb. 25. lit. b. add.* Datt. *c. 2. n. 110. seq. c. 7. n. 24. c. 8. n. 35. 36.*

(m) Judaei eximuntur apud Datt. *d. c. 7. n. 24.* Sed in reformat. Colon. *c. 17.* omittuntur Judaei. De foeminis scribit Turckius in *Fastis Carolinis p.*

25. Soli viri, non foeminae judicantur. Quod forte desumfit ex codice MSC. Frigravii, de quo jam supra *tb. 32. lit. f.* Sic etiam in reformat. apud Datt. *c. 7. n. 13.* legitur: *Es soll man nicht heischen / noch Fürbottunge thun den Frauen.* Sed tamen, ut jam Dattius observavit, ex contextu apparet, ibi sphalma subesse. Non equidem extat exemplum foeminae in judiciis Westphalicis judicatae. Sed tamen reformatio Colon. nihil de hac exemptione.

(n) Nam quod Historicos attinet, equidem Henricus de Erfordia supra *tb. 4.* de ipso processu nihil attulit. Aeneas Sylvius autem *tb. 5.* de celeritate quidem processus nimia quaedam in genere monuit, magnam partem vera, sed tamen, ut ex sequentibus clarum fiet, hinc inde limitanda. At specialem formam ejus non deli-

64 DISSERT. INAUG. DE VERA ORIG. NAT. PROCESSU,
ex quibus demonstratio illius exacta desumi pos-
sit.

delineavit : Rolevincius vero *th. 6.* non nisi fabulas de judiciis his a Carolo M. svasu Leonis Pontificis institutis, & de etymologia, cur vemica dicerentur, retulit. Idem dicendum de Leznero *th. 8.* Uti enim iudicium de eo Meibomii *ibid. lit. y.* adductum, nostrum facimus: Ita etiam quæ ille affert de iudicio Wolpenfi & admonitione reorum ante eorum condemnationem a scabinis, vel extrajudicialiter, vel judicialiter facta, *ibid. lit. a.* parum conveniunt cum silentio iurato scabinorum & mox dicendis (conf. supra §. 36. *lit. e*) adeoque magis fabulis anilibus videntur accensenda. Non majorem fidem merentur nugæ ab autore, nescio quo, prolata, quas *ibid. lit. b.* retulimus ob eandem rationem. Adde ineptitudinem ejus de mutatione juris vemici in jus veniæ etiam Schottelio §. 14. *lit. b.* jam agnitam, & quod *ibid.* referrat, condemnato ante executionem a pastore prius sacramentum fuisse administra-

tum, quod evidenter repugnat querelæ Johannis de Francofordia, vid. *diff. de occas. constit. crim. §. 25. lit. t.* Freheri tractatus de judiciis occultis supra *th. 9.* nihil continet, quod scopo nostro intuitu processus inservire queat. Et fabulam omnino sapit observatio ex Agricola *ibid. lit. i. in fine*, de signis, quibus scabini se invicem agnoverint, cum signum sit nimis ineptum, non solum variis fraudibus obnoxium, sed & tale, quo non sciti eadem facilitate scitos agnoscere potuerint. Meibomii collectanea supra *th. 10.* excerpta, item Gryphiandri *thes. 11.* Winckelmanni *th. 12.* & Bœcleri *th. 13.* de processu nihil habent. Schottelius *th. 14.* relationes saltem plerasque fabulosas, & modo notatas exhibet. Turckius de quo §. 32. *lit. e.* diximus, hic forte nobis inservire posset, si modo excerpta ex illo codice MSC. separatim annotasset. Patritio parum fidendum, ut modo *th. 36. lit. e.* jam specimen dedimus.

(o) Eo-

fit. (o) Tentabimus tamen, an de potissimis controversiis, uti & in præcedentibus observavimus, (p) decisionem saltem verosimilem afferre possimus.

§. XL.

Ubi initio id in genere notamus, quod, cum antea in Germania receptus fuerit in judiciis etiam criminalibus processus oralis, (q) in judiciis Westphalicis ^{Processus fuit ex orali & scripto mixtus.} qui-

(o) Eorum præcipua sunt, ram ex Schützii Chron. Pruss. quæ prolixius retulit Dattius. summam dedimus jam supra Primum *cap. 11. n. 24.* de anno *ib. 29. l. p.* Sed illa non esse 1458. Secundum *ibid. n. 149.* sed sufficientia, facile patebit ex sequentibus, cum solum sistant absque memoratione anni. particulas quasdam processus, Tertium *cap. 3. n. 45.* etiam de & quidem in causis plerumque anno 1458. Quartum *cap. eod. n. 49.* de anno 1441. levioribus, v. g. de violato silentio, de injuriis, & similibus. Quintum *cap. 4. n. 47.* de anno 1449. Sextum *ibid. n. 52.* de eodem anno. Septimum *ibid. n. 61.* de anno 1456. Septimum *cap. 5. n. 40.* de anno 1458. Octavum *ibid. n. 42.* sub eodem anno. Nonum *ibid. n. 43.* eod. anno. Decimum *cap. 6. n. 2.* de anno 1445. Undecimum *ibid. n. 3.* de anno 1470. Duodecimum *ibid. n. 4.* de anno 1443. Decimum tertium *ibid. n. 6.* de anno 1458. Decimum quartum *ibid. n. 7.* de anno 1452. Decimum quintum *ibid. n. 8.* de anno 1458. Trium aliorum documento-

(p) Neque enim & ibi plene materiam hanc tractavimus, sed solum, ut promisimus §. 3. maxime notabilia, & in quibus dissentirent scriptores, annotavimus.

(q) Quod mirum alicui non videbitur, qui cogitaverit, omnia ibi publice in præsentia totius populi gesta esse, adeoque scriptura non fuisse opus. Processus igitur scriptus hodie receptus, originem debet juri Can. ut quod integro seculo ante

quidem ille non fuerit plane abrogatus, (r) sed tamen scriptura hic subinde in multis iudicii partibus fuerit adhibita; (s) Ut adeo inde evaserit processus ex orali & scripto mixtus.

§. XLI.

*Libellus vix
in usu.*

De libelli oblatione, quæ dicam, vix habeo, (t) imprimis cum Dattius de hoc capite plane nihil annotaverit. (u) Puto tamen ab actore in causis leviorum delictorum aut civilibus iudicem & Scabinos pro more etiam antiquiorum temporum (x) interrogatos esse, præmissa prævia facti narratione, an reum propterea convenire posset, & sententia desuper impetrata, petiisse ut reus citaretur. (y)

§. XLII.

ante jus Justin. in Germania obtinuit.

(r) Obtinuit enim regulariter, ut citra scripturam partes in iudicio causas suas oraliter proponerent iudici ac scabinis, ac ut sententiæ conciperentur, ac publicarentur absque scriptura, ut olim.

(s) V. gr. in citationibus, mandatis procuratoriis, testimoniis de negotiis in iudiciis contra absentes gestis, ut ex documentis *ad §. præc. lit. o. ci.* tatis patet.

(t) Nam quæ supra ex Turckio §. 32. *lit. g.* attulimus, præ-

terquam quod nullum sensum haberent, vix etiam, si ut videtur, loquantur de libello scripto, sunt verosimilia. Nam libello apud Romanos opus erat ob formularum solennitatem, jure Can. quia totus processus in scriptis hic introductus.

(u) Cum tamen in cap. 4. & 5. plura de citationibus, mandatis procuratoriis collegerit.

(x) Vide den Richtsteig passim.

(y) Confirmant hanc conjecturam schedæ apud Dattium c. 2. n. 24. & adhuc clarius

c. 3. n. 45.

§. XLII.

De citationibus nonnulla collegit Dattius, ubi ^{An citari de-} quidem certum est, Scabinos citari debuisse intra ter- ^{buerint etiā} minum sex septimanarum & 3. dierum, (a) faltem de ^{non sciti?} illis, qui Scabini non fuerunt, quæritur an citatione opus fuerit. Affirmat quidem Dattius & hos citandos esse intra 14. noctes. (b) Sed huic sententiæ graviter obstat, quod in responsionibus Scabinorum ad quæstiones sub Ruperto Imperatore ipsis propositis, diserte contrarium asseratur, non scitos judicari posse sine præcedente citatione. (c) Qui dissensus forte tolli potest distinctione inter crimina graviora, pœna capitali punienda, & inter crimina leviora, quæ saltem pœnam pecuniariam aut corporis afflictivam constitutam haberent, item an accusaretur quis de violato interesse publico, an de vindicanda injuria propria. (d)

I 2

§. XLIII.

c. 3. n. 45. p. 744. ab initio. Et & Reformatio apud Dattium quamvis in d. *c. 3. n. 47. ex alia* *c. 7. n. 12.* Adde jus prov. Sax. *scheda de anno 1441. in fine d. lib. 1. art. 67.*

p. 744. in verbis: Nach inhalt desselben Brieffes dazu gesant. videatur intelligi libellus scriptus, dubium tamen est, an non durch denselben Brieff intelligatur mandatum procuratorium.

(a) Vide supra §. 36. lit. d.

(b) Dattius *c. 4. n. 23. Zu 13. oder 14. Nächten.* Cui convenit reformatio Coloniensis *c. 6.*

(c) Dattius *c. 8. n. 41.* Wer aber kein Schöpf/ so mag über ihn gerichtet werden ohne alles Fürbitten. Et ad reformationes responderi potest in his correctæ esse judicia Westphalica & eorum hac parte abusum.

(d) Suppeditat hanc distinctionem

§. XLIII.

*Notabilia de
Procurato-
ribus.*

Similiter iis, quæ de mandatis procuratoriis an-
notavit idem, (e) addendum, quod pleraque, si non
omnia, videantur coram judiciis Westphalicis per pro-
curatores esse expedita, (f) & quod ex ipsis Scabinis
Procuratores fuerint electi, (g) quod forte ideo factum,
ut eo melius processus institueretur secundum formu-
las consuetas solennes, Scabinis omnium optime no-
tas. (h) Sed hæc non ad noviter inventa referenda
esse videntur, sed jam antiquitus moribus Germaniæ
observata fuere, (i) nisi quod mandata procuratoria
à tem-

Etionem scheda apud Dattium lingensis Procurator erat, (vid.
c. 3. n. 45. p. 744. ab init. verbis: Datt. d. c. 5. n. 3.) cum ipse
So möge der Heinrich Murer actoris personam sustineret,
den Alberlin Schleicher darum alio procuratore usus est. Idem
fürnehmen / als einen unwissen- c. 2. n. 24. p. 728. circa finem in
den Mann / und solle dann Ber- verbis: Heinrich Murer fragte
both werden zu den 14. Nächten- durch seinen erlaubten Fürspre-
Ibi enim non actum est de cri- chen.
mine capitali, sed de satisfac- (g) Idem Dattius d. c. 5. n. 3.
tione privata actoris. (h) Ut iterum patet ex sche-
da apud Dattium d. c. 2. n. 24.

(e) Cap. 5. n. 1. seq.

(f) Nam & ipsi Scabini, qui Unde patebit, in judiciis istis:
alias ab aliis mandata procura- fere omnia acta esse per inter-
toria susceperant, si ipsi causas rogationes procuratorum, &
agerent, procuratoribus uti so- sententias judicum super illis
lebant. Ita v. gr. quidam Sca- interrogationibus.

binus illorum temporum Hein- (i) Vide omnino jus prov.
ricus Murer, qui civitatis Es- Sax. lib. 1. art. 60.

(k) Nam

poribus judiciorum Westphalicorum demum videantur coepisse in scriptis expediri. (k)

§. XLIV.

De litis contestatione seu responsione, item exceptionibus & probationibus nihil vel parum annotavit Dattius. Quantum vero ex documentis (l) & haftenus dictis apparet, vel plane nullae responsiones & litis contestationes fuere admittae, (m) vel eadem ut & exceptiones in aliis judiciis, iterum absentibus accusatoribus fuere factae, (n) Exceptiones etiam non multae occurrunt, frequentiores sunt, fori incompetentis, aut rei transactae, vel per compromissa partium coram certis judiciis tanquam arbitraris finiendae, (o) Probationes

De litis contestatione, exceptionibus, probationibus.

I 3

tiones

(k) Nam antea omnia viva cumentum apud Dattium c. 3. voce peracta, antequam judi- n. 49. p. 745.

cia criminalia emendarentur per Westphalica. *Vide totum* (n) Documentum apud Dattium c. 4. n. 47. p. 754. & apud Schützium supra §. 29. lit. p.

(l) Supra §. 39. lit. o. indicatis.

casu 1.

(m) Unde nihil etiam peculiare annotavit Dattius de litis contestatione. Et si non sciti ne quidem fuere citati, facile patet, quod ipsis nec litis contestatio fuerit permessa. Quod si vero rei citati fuerint, eorum responsio etiam seu litis contestatio fuit admittenda. Vid. do-

(o) Dattius c. 3. n. 49. p. 745. circa finem in verbis: Das obgenante Compromiss. c. 4. n. 47. p. 754. & n. 52. Scütz. casu 2. & 3. supra lit. p. §. 29. Ad exceptionem fori incompetentis etiam pertinuit, si cives se invicem juramento obstrinxerint, quod solum coram magistratu suo urbano se invicem convenire

nt

tiones fuere regulariter iuramenta, (p) vel instrumenta scripta sine recognitione tamen partis adversæ. (q)

§. XLV.

nire velint. Atque ipsa judicia Westphalica ejusmodi conventiones ac compromissa sententiis suis confirmarunt, atque reos ab instantia judicii absolverunt, & actores perjuros declararunt. Dattius *d. n. 47. c. 4. p. 754.* aut in pœnam pecuniariam notabilem condemnarunt, *ibid. n. 55.* Item si magistratus urbicus, vel alius se offerret, quod, si cives sui ab actore coram ipso vel arbitris convenirentur, actori justitiam administrare velit. Dattius *c. 4. n. 61.* atque & tunc de jure non poterat judicium Westphalicum in illa causa pronunciare. *Ibid.* in verbis: Dann euch noch keinen Frey-Graven über solch Geloben nicht gebühret zu richten. Add. reform. colon. *c. 16.* Sed hoc mallet restringere ad causas non capitales, & forte nec pœnam corporalem directo inferentes. Adducit quidem Dattius statim eodem *c. 4. n. 65.* aliam schedam, ubi etiam quis de crimine hæreseos con-

ventus coram judicio Westphalico, cum se obtulisset civitas, in qua civis erat, quod velit accusatori justitiam administrare, etiam petiit, ut judex Westphalicus accusatorem eo remitteret. Sed tamen tenor hujus & præcedentis schedæ satis docent differentiam. In priore civitas id urgebat, tanquam rem jure sibi competentem. In posteriore, non jure suo id petit, sed ab humanitate judicii Westphalici expectat. Weil uns nun bedüncket / Daß ein erbar völlig Erbiethen sey / so bitten wir eure Ehrsamkeit mit ganzem Fleiß ernstlich / gegen den Kläger gütlich dran zu seyn &c. Das wollen wir &c.

(p) Partim accusantium, ut mox videbitur, partim purgatoria reorum conventorum, ut in casu primo apud Schützium *d. lit. p. §. 29.* Sed hæc iuramenta purgatoria saltem videntur locum habuisse in causis levioribus.

(q) Et quidem statim absque peti-

§. XLV.

Sententiæ sunt, vel interlocutoriæ, vel definitivæ. *De sententiis
varii generis
& modo eas
concupiendi,*
Hæ vel condemnatoriæ, vel absolutoriæ. (r) Omnes fiebant ad interrogationem partis, non a Comite, sed ab uno è Scabinis cum consensu aut saltem præscitu reliquorum præsentium & sæpe, ob multitudinem, scamnum judiciale aut locum, ubi comes cum paucioribus Scabinis asfideret, circumstantium. Non sciti ad formationem sententiarum nihil conferebant. (s)

§. XLVI

petitione dilationis. Recognita tamen sunt instrumenta ab ipsis iudicibus & Scabinis. Et erant instrumenta publica in pergameno scripta, & multis sigillis personarum publicarum munita. Dattius c. 3. n. 49. p. 745. c. 4. n. 47. p. 754.

(r) Interlocutoriarum frequentia sunt exempla in documentis Dattii. Condemnatoriæ exempla habes c. 4. p. 754. b. verbis: Damit sein bürger Recht / hohe Gelübde und Alide überfahren und verbrochen / und sey darumb lobloß / treuloß / und meinydig. Idem ibid. n. 55.

ubi fit condemnatio in 500. florenos Rhenanos, & similis sententia c. 6. n. 7. p. 771. ubi reus condemnatur, in restitutionem damni & expensas auf

300. gute schwere Oberländische Rheinische Guldén zc. dergestalt / daß actores condemnatum an seinem Leib und Gut sämtlich und insonder angreifen und antasten mögen mit Gerichte oder sonder Gerichte / geistlich oder weltlich / doch biß an das nächste Gerichte. De absolutoriis sententiis Dattius agit c. 6. Sed ibi fere referuntur exempla reorum cum consensu agentium absolutorum. Convenientius exemplum absolutoriæ sententiæ invito actore, sed & absente habes c. 3. n. 49. p. 745. b. & p. 746. b.

(s) Supra §. 19. lit. l. notavimus Dattium in eo etiam errasse, quod putet, differentiam fuisse inter sententias interlocutorias & definitivas ratione modi

modi eas ferendi. Sed jam re-
penitus inspecta ex *cap. 5. n. 7.*
apparet, verba (*adstantium*
consensu) non restringenda
esse ad sententias interlocuto-
rias, adeoque mentem Dattii
ibi non esse, ac si quoad mo-
dum differentia inter interlocu-
torias & definitivas sententias
fuerit. Interim alia hic erunt
notanda. 1) Quod scribit Dat-
tius *d. n. 7. Modum ferendi*
sententias in judiciis Westphalicis
rariorem esse ab aliis judiciis pro-
sus distinctum, intelligendum est
de judiciis Romanis & hodie-
nis. Nam quoad judicia Ger-
manica Westphalicis antiquio-
ra aliter se res habet, ibi enim
semper Comes ipse sententiam
non invenit, sed aliquis ex Sca-
binis. 2) Idem *d. c. 5. n. 18.* di-
cit: *Exiit e judicio Scabinus, &*
quid tum cæteris Scabinis, tum iis,
qui standi in judicio jus habebant,
& exeuntem simul sequebantur,
pronunciari in casu justum videre-
tur, singulorum suffragia require-
bat, antequam ipse volutatam
animo suo sententiam adstantibus
aperiret. Hic varia notanda.
Nam si exiret Scabinus, quo-
modo adstantium magna turba
exeuntem sequi poterat? Exi-
vit igitur ad circumstantes Sca-
binos. Nec id probari potest,
quod præcise hos interrogave-
rit, antequam iis sententiam
suam diceret, sed potius vide-
tur regulariter votum suum
ipsis prius manifestasse. Turba
vero adstans non scitorum sen-
tentiam nunquam tulit. Nec
videntur Scabini adstantes sin-
guli vota dixisse, cum eorum
sæpe ingens esset numerus,
sed nutu vel contradictione
sententiam suam manifestasse.
Porro dum idem 3) dicit *consen-*
sum der Dingpflichtigen
esse adhibitum, Dingpflich-
tigte autem esse Hubarios die
Hufner *ibid. n. 19. & 25.* in eo
iterum aberrat. Nam Hubarii
rustici sententias saltem inve-
nerunt in judiciis Nobilium de
fundis emphyteuticis, ut patet
ex Schiltero *ibid. citato*, non
in Westphalicis die unter Kö-
nigs Bann gedinget worden.
Potius dicendum vocem Ding-
pflichtig / vel sumi strikte de
Hubariis, ut in jure Prov. Sax.
lib. 1. art. 2. vel late pro omni-
bus qui obligati sunt coram ju-
dicio quovis comparere tan-
quam ejus jurisdictioni sub-
jecti. Ita *lib. 1. art. 70.* Klagt
man

man über Dem / der nicht Dingpflichtig oder zu antworten nicht schuldig ist. & lib. 3. art. 61. Gerichts sollen warten alle die Dingpflichtig sind zu dem Gerichte. Ding enim est judicium. Unde & Dingstag / quia hoc die ordinarie habebantur judicia. 4. Idem Dattius n. 26. *Turba hæc judicantium si in unam sententiam conveniret, intraverunt iterum omnes homines simul, Scabino præeunte, judicii locum.* Hic iterum falsum, quod turba conveniret in sententiam, & quod simul intraverit in judicium cum Scabino. Denique 5. idem n. 27. *Cui si suffragium suum Malli præses & qui ipsi adsidebant liberi Comites addiderint, sententia amplius retractari non poterat.* Falsum, quod Malli præses suffragium dederit ad sententiam. Sed potius pronunciabat eam, quam Scabini tulissent. Probatur autem ex locis adductis à Dattio potius sententia nostra, quam ejus, vide cap. 3. n. 49. p. 146. lit. b. verbis: *Dat Ordel sagt ich 2c. ubi nach Anweisung der Dingpflichtigen und umständern des freyen Gerichts intelliguntur non omnes qui in judicio comparebant, sed* circumstantes saltem Scabini: Talia enim sunt prædicata, qualia permittuntur à suis subjectis. Eodem modo intelligendus est alter locus c. 4. n. 47. p. 754. b. & insuper verba: *Der (Freyschöppe) sich darauf beredt / und kam ein / und weisete mit gemeiner Folge für Recht: non sunt intelligenda, ac si Scabinus cum turba adstantium exierit & redierit in judicium, sed quod exiens collocutus fuerit cum adstantibus Scabinis, & his sententiam ejus approbantibus, eam in judicio publicaverit.* Nam approbatio sententiæ vocatur hic die Folge. Et c. 5. n. 40. p. 764. b. idem est sensus in verbis: *Darauf ward funden für Recht mit ganzer Folge des Gerichts.* Ibid. p. 765. ab init. explicatur, quinam sint die Standgenossen und Dingpflichtigen. Nam statim subjiciuntur nomina eorum & additur und mehr guder Mann geachtet uf 60. alle Freyschöpfen conf. c. 4. p. 755. ab initio. Idem probat locus ex Reform. Colon. allatus Dattio c. 2. n. 106. p. 736. in verbis: *Oder ob die Urtheile der Freyschöpfen und Richter / der heimpl. Acht / gespalten /*

§. XLVI.

De causis capitalibus, si rei in facinore deprehensi.

Sed hactenus notata videntur saltem locum habuisse in causis minoribus & non capitalibus, wann wieder Ehre gethan worden. (t) In causis capitalibus distingvendum. Vel enim quis deprehendebatur in facinore, tunc absque judicio solenni poterat à tribus vel quatuor Scabinis præsentibus judicari, & sententia executioni dari. (u)

§. XLVII.

halten / nicht einhellig oder zugleich in der Umfrage der Urtheil stünden 2c. Adde jus Prov. Sax. lib. III. art. 30. Urtheil soll der Richter finden mit Rath / und selbst weder Urtheil finden noch schelten / & lib. III. art. 69. Wo man dinget unter Königs Bann / da soll Niemand anders Urtheil finden denn Sie (die Schöppen.)

(t) Vide supra § 37. lit. b. & documenta hactenus allegata. confer Dattium cap. 8. n. 19. 20.

(u) Dattius c. 8. n. 32. Ausgenommen wo man einen Ubelthäter an frischer That / das ist nach Westphälischer Sprach mit habender Hand und mit gichtigen Munde findet / den mögen 3. oder

4. Schöppen an der frischen That und an der Statt zu stund überbinden / und über ihn richten. Addit Turckius f. 25. *Aut si resisterit alter, occidere eum aligatum stipiti aut cultro relinquere possunt, testificati, id facere se auctoritate judicii occulte.* Et quamvis hic in specie Scabinorum non fiat mentio, quod eodem modo judicari debeant. Idem tamen de his dicendum esse patet, ex c. 3. n. 47. & 49. verbis: Er (der Freyschöpfe) würde dann begriffen mit handhafftiger That oder mit blüchenden Schiene und gichtigen Munde conf. diss. de Occas. Const. crim, §. 28. lit. w. & §. 31. lit. f.

(w) Datt.

§. XLVII.

Vel non deprehendebatur. (w) Tum distingve- *Non depre-*
batur. Aut reus erat Scabinus, hic ter debebat citari, *benſi aliter*
atque ſingulæ citationes ſex ſeptimanarum ac trium *judicaban-*
dierum ſpatium continere, adhibitis inſuper aliis ſo- *tur Scabini.*
lennitatibus. (x) Nec poterat comprehendere aut damna-
ri, niſi confeſſus & juſte convictus, (y)

§. XLVIII.

Aut non erat Scabinus. Tunc unus ex Scabinis, *Aliter reli-*
quorum ſinguli initio functionis ſuæ juraverant, ſe de- *qui, non ci-*
laturos quæcunque cognoverint, reum defert, & ju- *tati nec au-*
rat, delatum tali crimine pollutum eſſe, nomen delati *diti.*
libro inſcribitur, quem ſanguinis appellant, (z) iſque
absque citatione & deſenſione condemnatur in ban-
num, (a) ac poteſtatem habent ſinguli Scabini, eum

K 2

ubi-

(w) Datt. d. c. 8. n. 32. Kommt dus ibi deſcribitur: Ob er ſich
er aber davon / ſo ſoll man ihn nicht wolte finden laſſen / oder ob
Darnach nicht thun / er ſey dann er nicht eigen Rauch hätte. C. ve-
verführt an den Stühlen als 107. n. 20. Wann er ein Strick
Recht iſt. find wäre. In Reform. Colon.

(x) Prima vice, citatione ipſi c. 14. ein Strechling.
per duos, ſecunda per qua- (y) Datt. c. 3. n. 47. & 49.
tuor, tertia per ſex Scabinos p. 745.

inſinuata. Dattius c. 8. n. 5. (z) Haſtenus Turckius in
vel ſi vagabundus eſſet, vel locis ſupra §. 32. lit. f. & g. de-
certo domicilio non uteretur, ſcriptis.

aut ſi absque periculo inſinua- (a) Hic equidem diſſentit
tio fieri non poſſet, alio modo Turckius d. f. 25. De cætero in-
deſcripto ibid. n. 6. Vagabun- quit, nemo citatur, niſi accuſatio
legitime

legitime processerit, nemo damnatur, nisi citatus & auditus. Sed præter ea, quæ jam supra §. 42. pro hac sententia adduximus, illustratur insuper sententia nostra ex Dattio c. 8. n. 23. seqq. Die Eilft Frage: Ob einer spreche / er wäre versäimt / von dem doch Niemand arges wüßte / und der sich zu recht und seinen Ehren genug zu thun erbiethet / gegen männiglich wer Spruch zu ihm hätte; wie man sich gegen einen solchen halten solle. Vides quæstio loquitur de eo, qui condemnatus est non citatus, vel certe non auditus. Responderunt Scabini. Sey einer versäimt NB. der nicht Schöpfe ist / der sey versäimt. Sey aber der Schöpf versäimt / und dazu nicht recht verbot / (ergo si non esset Scabinus, citatione non erat opus.) so habe der über sich selbst gericht. Welcher aber (non Scabinus) versäimt wird als Recht ist (i. e. quem juraverat Scabinus esse hominem noxium & criminis delatorem) der sey versäimt / und hilfft ihn nicht / Daß er fromm sey etc. Add. Æneas Sylvius supra §. 5. lit. r. Et patet ex diff. de Occas. Const. crim. §. 25. lit. b. illis temporibus etiam alibi delinquentes non citatos fuisse condemnatos. Unde mallem ea, quæ Turckius eodem loco latius refert de processu contra absentes ter citatos contumaces, item adversus præsentis, restringere ad processum contra Scabinos. Videtur enim ea hausisse ex libro illo MSC. quod præsumit Freygravii alicujus vel Scabini fuisse. Nisi dicere velis, Freygravium aut Scabinum illum fuisse noviorum temporum, & descripsisse processum, non secundum tempora ante reformationes judiciorum Westphalicorum sed post eas, & quomodo post reformationes ordinata fuerint. Quod autem ipsam formulam sententiæ attinet, eam sic refert Turckius p. 26. *Ex supremo jure, quod Carolus Cæsar sanxit, Leo Papa confirmavit, & in quod Principes, Comites, Nobiles & ingenui in terra Saxonica juravere, virum hunc è summo in infimum gradum dejicio: privo eum omnibus privilegiis, libertatibus, immunitatibus & juribus: Subjicio banno regio, odio, execrationi, hostilitati, & summa, quæ concipi potest offensa. Facio eum indi-*

ubicunque deprehendant, suspendendi, ac obligati sunt alii, ut eos adjuvent, si modo unus Scabinus alteri sub juramento scabinali dicat, illum hominem esse bannitum jure vemico. (b)

§. XLIX.

His ita quoad differentiam inter Scabinos & reli- *Decisio alia-*
quos delinquentes observatis, prompta etiam ratio dari *rum questio-*
potest de variis rebus dubiis, v. g. cur bannum ipsum *num dubia-*
dicatur secretum: *Die heimliche Acht?* (c) Cur Scabi- *rum.*
norum numerus ita fuerit auctus, ut etiam Principum
ministri & civitatum Senatores inter Scabinos essent?
(d) Cur ipsorum Scabinorum magna multitudo judi-
cia

K 3

cia

*indignum & incapacem omnis ju-
ris & gratia achtloß / recht-
loß / segelöß / wedelöß. Deni-
que juxta leges tribunalis ad mor-
tem condemno. Collum laqueo,
corpus volucris in aëre consu-
mendum adjudico: Animam Deo
cæli commendo, feuda & beneficia
si que habet, caduca & Domino
aperta pronuncio. Uxorem ejus
viduam, liberos orphanos statuo.
His dictis laqueum vel salicis fron-
dem implicatam projicit extra ju-
dicii locum: Assidentes omnes ex-
spuunt, & sententiam approbant.
Mandatur sub juramento & fide,
quam occultis judiciis debeant
omnibus omnium locorum Vrigra-*

*vis & Scabinis, ut ubi ubi in ho-
minem inciderint proxime arborē
suffigant.*

(b) Ut præter modo allata
ex Turckio probatur insuper
ex Dattio c. 8. n. 25. seq.

(c) Vel die heilige heimliche
Acht / die heimliche beschlossene
Acht. Dattius IV. 2. 16. Si enim
judicium banni fieret citato &
audito reo, & quidem in loco
publico, ubi primitus judicia
etiam Westphalica exerceban-
tur, non comprehendi potest,
quomodo declaratio banni vo-
cari potuerit secreta vel oc-
cultas.

(d) Supra §. 18. lit. d. *Cum
enim*

cia circumstiterit? (e) Cur Scabini ipsi dicantur fuisse occulti? (f) Cur judicium Westphalicum jurisdictionem

enim hoc modo Scabini difficillime possent damnari, nisi crimina eorum essent valde manifesta, & contra, unus Scabinus depositione sua jurata posset virum non scitum quemlibet, etsi alias probum ac pium periculo vitæ non solum subjicere, & executionem sententiæ capitalis pro lubitu promovere, facile conjectari licet, quod hæc libertas atque hoc privilegium homines cujuscunque temperamenti, etiam externos, efficacissime irritaverit in magna copia ambiendi Ducem Westphaliæ & Urigravios, ut numero Scabinorum adscriberentur. Hos vero a divitum & potentum receptione promiscua parum fuisse alienos, quia sentiebant, hoc pacto magnam auctoritatem judiciis hisce conciliari.

(e) Cum enim tanta copia non posset in scamno judicii ad recipiendas personas 12. vel circiter apto, sessionem &

votum sibi vindicare, necesse erat, ut contra formam judiciorum antea receptam in turba locum judicii circumstarent, conf. supra §. 45. lit. s.

(f) Supra §. 5. lit. r. §. 39. lit. n. Fluit ex observationibus præc. quia videlicet pleræque sententiæ contra absentes & non citatos latæ, & quia maxima Scabinorum erat copia, qui in loco judicii publico, ut a quolibet conspici possent, non assidebant, sed judicium in turba circumstabant, ac sæpe ob justa impedimenta plane non comparebant in judiciis, ac facile excusationem absentiae impetrabant, cum eorum præsentia non esset necessaria. Interim non ita erant occulti, ut plane non potuerint cognosci. Neque enim denegabatur informatio in ipsis judiciis Westphalicis ex justa causa petita Datt. c. 8. n. 16.

(g) Quod

nem suam extenderit extra territorium Westphalicum. (g)

§. L.

Simul hæ meditationes viam pandunt, ad ostendendos fontes abusuum, quorum correctio tam instanter a Statibus Imperii petita fuit. Primarius erat condemnatio multorum innocentium non auditorum, & non citatorum. (h) Tum promiscua receptio quorumlibet Scabinorum, etiam improborum, servilium, illegitime natorum &c. Evocatio civium alienorum ad forum incompetens in causis ad judicia non pertinentibus. &c. (i) Quæ singula jam facile deduci possent, quomodo unus abusus alterum presso pede secutus fuerit. (k)

§. LI.

Sed tamen non negligenda erit scaturigo prima, unde iudices Westphalici in condemnationem absentium & in auditorum prolapsi sunt, scil. ex bona intentione emendandi nævos processus veteris, deficiente tamen prudentia legislatoria. Abstinerunt non sine causa clamore ante usitato in casu reorum in facinore deprehensorum, (l) item olim permisfis duellis & purga-

(g) Quod præter alias rationes secutum fuit sua sponte ex præcedentibus observatis, ut jam anticipavi dicere §. 38. lit. k, n. 3.

(h) Vid. diff. de occ. const. crim. Carol, §. 27, lit. t.

(i) Ibid. §. 26. lit. n.

(k) Scilicet ex iisdem pene meditationibus, quibus usi sumus in §. præcedente.

(l) Vide d. diff. §. 24.

purgationibus aliis vulgaribus. (m) Sed male emendabant mores veteres in casu altero, si reus in facinore non deprehenderetur.

§. LII.

*Sed non cum
debita pru-
dencia.*

Cum enim rationem morum patriorum plane non perciperent correctores, etiam judiciis Westphalicis forte antiquiores, (n) & parum prudenter putarent, delicta

(m) Ibid. §. 20. & 21.

(n) Ibid. §. 22. Ubi ostensum fuit, moribus patriis plane alienam mentem affinxisse Clerum Pontificium. Accedit quod supposita licentia duellorum (quam tamen suppositionem insufficientem esse ostensum fuit ibidem §. 20. lit. b.) non adeo imprudenter cohereret observantia judiciorum veterum. Si enim quis in facinore deprehenderetur, & cum clamore ad iudicium perductus esset, vel aufugeret, admittebatur loco probationis accusatoris iuramentum cum sex conjuratoribus, quia tum illi sex conjuratores non iurabant saltem de simplici credulitate, quod accusator sit persona fide digna, sed etiam, quod crederent, ipsam accusationem fundatam esse, quia ipsi clamore provocati viderant vel reum aufugisse, vel in ipso facinore deprehensum esse, aut certe cognoverant quædam indicia delicti commissi. Et hæc erat etiam ratio, cur absentes rei tales statim in bannum declararentur, quia factum plerumque ita evidens esset, ut vix admitteret contrariam probationem. Quod si vero, ut fieri poterat, falso quis clamorem adversus alterum excitasset, & se ad probationem accusationem offerret per iuramentum, tum si reus esset innocens, nec aufugeret, sed se coram iudicio sisteret, accusator non ita facile invenire poterat sex conjuratores. Et si inveniret etiam, poterat reus contra eorum admissionem protestari, & excipiendo provocare ad duellum

delicta non deprehenforum in facinore etiam posse probari per juramentum accusatoris, una cum sex conjuratoribus; (o) facillimus postea judiciis Westphalicis fuit lapsus, ut putarent sex conjuratoribus non esse opus, imo etiam non opus esse praesentia & citatione Reorum. (p)

L

§. LIII.

lum, conf. d. diff. §. 8. & 10. (Quod reus in continenti accusatus potuerit excipiendo ad duellum provocare, videtur probari ex jure prov. Sax. lib. 1. art. 64. & lib. 1. art. 48. verbis: Mit Kampf mag sich ein Mann wohl retten. Add. d. diff. §. 19. lit. 2.) At si reus in facinore non deprehenderetur, videbatur veteribus Germanis inconveniens, ut tum accusator cum sex conjuratoribus convinceret reum, quia sex conjuratores in hoc casu, jurando, se credere accusatorem recte jurare, jurassent saltem de honestate accusatoris, non de credulitate circa factum ipsum, & ita reus condemnandus fuisset in effectum propter testimonium unius hominis. Atque haec videtur esse genuina ratio, cur jure Sax. potius hoc casu reus admitteretur ad juramentum purgatorium. d. diff. §. 13. Ne vero hoc pacto accusatoribus omnis spes convincendi reos adimeretur, permissum ipsis erat, nisi alia obstarent, provocare reos ad duellum, ibid. §. 11.

(o) Vid. d. diff. §. 24. lit. a. (nisi ibi forte sex conjuratores juraverint de veritate, non de credulitate. Nam verba ultimi privilegii Lindaviensis ibi sunt ambigua,) conf. ibid. lit. e. & §. 25. lit. b. Sed hoc pacto reus fuit condemnatus super testimonio unius hominis per modo dicta.

(p) Cum enim sex conjuratores non de veritate delicti jurarent, sed de honestate jurantis, visum fuit iudicibus Westphalicis, posse omitti sex conjuratores tanquam superfluos, imprimis cum initio

Scabini

§. LIII.

*Alie cause
odii Statuum
erga judicia
Westphalica.*

Etsi itaque querelæ Statuum contra abusus judi-
ciorum Westphallicorum non fuerint absque funda-
mento, multum tamen judiciis Westphalicis insuper
nocuit exemptio Statuum multorum a judiciis liberis
& Westphalicis in horum præjudicium, iis tamen
non auditis facta, (q) & ambitio communis civitatum
imperialium, vindicandi sibi jurisdictionem, crimina-
lem pariter, ac civilem, item concessio jurisdictionis
criminalis multis Nobilibus mediatis facta. (r) Ut ta-
ceam disfidium ratione collisionis jurium patriorum
cum jure peregrino Justiniano & Canonico illis tem-
poribus maxime fervens. (s)

§. LIV.

*Inde mutue
æmulationes
& Reforma-
tiones Judic.
Westphal.*

Inde non potuerunt non oriri graves collisiones
ac æmulationes inter judicia Westphalica, & judicia re-
liquorum Statuum, quæ occasionem dederunt Impe-
rato-

scabini solum illi reciperentur, qui fama probitatis & hone-
statis essent illustres, & jura-
mento se ad denunciationem
delictorum obstrinxerant.
Quodsi vero juramento tali
censeretur firmiter probata ef-
se accusatio, ita ut contradictio
rei eam non infringere posset,
nec is ad juramentum purga-
torium admitti deberet, visum
ipsis fuit, sua sponte sequi,
quod etiam præsentia rei, &
consequenter etiam ipsius ci-

tatio non sit necessaria &c.
conf. iterum d. §. 25. lit. b.

(q) Supra §. 23. lit. u. §. 24. &
25. lit. c. §. 29.

(r) Supra §. 27. lit. m.

(s) Vide Dn. Præsid. hist. jur.
Rom. & German. §. 96. seq.
143. seq. 163. seq. Reformat.
Friderici III. de anno 1441. apud
Goldastum Tom. I. der Reichs-
Sagungen. p. 166. seq. & Dn.
Præsid. diff. pec. de ea reforma-
tione.

(t) Vi-

ratoribus tentandi Reformationes varias illorum judiciorum, per Archi-Episcopum Coloniensem, tanquam Ducem Westphaliæ, potissimum instituendas, (t) in quibus emendarentur abusus hactenus notati. (u)

§. LV.

Cum vero hoc modo non satisfaceret prætensioni- *Item confæ-*
bus adversariorum, causas etiam Vehmicas ad se tra- *derationes*
here cupientium, vel intuitu earum exemptionem præ- *adversus ju-*
tendentium, (w) neque querelis Cleri contra celerita- *dicia West-*
tem executionum, (x) eorumque machinationibus de- *phalica.*
introducendo processu inquisitorio, (y) & aliorum in-
tentionibus, leges civiles & Canonicas loco morum pa-
triorum, tanquam nimis simplicium, in Germaniam
introducendi, (z) & forte judices Westphalici etiam
non properarent emendationes secundum normam

L 2

Refor-

(t) Vide supra §. 32. lit. b.

(u) Scilicet quod nemo, nisi prius legitime citatus & convictus, item auditus, an ab imputato crimine debito modo se purgare possit, condemnari in bannum debeat, & quod non nisi causæ vehicæ ibi tractari, & Scabini etiam secundum requisita antiqua digni & honesti assumi debeant. Vid. reform. Colon. 1439. quæ sequentium reformationum norma est. Unde suspicor, processum judiciorum Westphali-

corum, prout eum ex MSC. cujusdam Frygravii excerpfit Turckius in Fastis Carolinis, respicere tempora post reformationem Coloniensem.

(w) Atque etiam Paparum ope hic utentium, si forte Cæsar non omnium petito voluisset assurgere, vid. supra §. 29.

(x) Vid. diss. de Occas. Const. crim. §. 27. & 30. lit. d.

(y) Ibid. §. 22. lit. n. §. 24. lit. g. item supra §. 25. lit. g.

(z) Vide modo allegata lit. s.

(a) Ita

Reformationum in actum deducendi, (a) aut etiam verba Reformationis non ad gustum æmulorum interpretarentur: (b) confœderationes ortæ adversus judicia Westphalica, &, cum eæ prætenderent defensionem Reformationum, ab ipso etiam Imperatore confirmatæ sunt, (c).

§. LVI.

*Non tamen
sustulit judi-
cia Westpha-
lica Maximili-
anus I.*

Interim tamen ipsi Imperatores usque ad Maximilianum non intenderunt plane tollere judicia Westphalica, sed eorum saltem abusus reformare. (d) Unde falsum est, quod Maximilianus I. Imperator judicia Westphalica sustulerit, (e) aut quod eadem cum Camera

(a) Ita Dattius c. 2. n. 148. seq. Etten und articuln richten / oder refert exemplum hominis ad- sich annehmen zu richten / daß des huc sub Alberto Imperatore Heil. Reichs Frey-Gerichte und secundum abusus judiciorum heiml. Achten einiger Weise mit Westphalicorum suspensi. gekränket / oder sonst niedergele-

(b) Imprimis cum in reform. get werden / und vor den freyen Colon. cap. 7. & 19. articuli qui- Stühlen und freyen Gerichten- dam extarent, æmulis judicio- gebühret zu richten / in Ansehung- rum Westphalicorum parum des / daß den geistl. Richtern us- faventes. Drum soll auch das ber Menschen Fleisch und Blut Geistl. Gericht keine Inhibition nicht gebühret zu richten.

oder mandata ausgehen lassen / (c) Supra §. 29. lit. r. gegen die heiml. Gerichte um (d) Ut docent reformationes- einigerley Sachen willen / die in Friderici III. vid. diff. de Occas- dem heiml. Gericht oder in dem Const. Crim. §. 28. lit. x. & Maxi- freyen Gericht gebührlich sey zu miliani I. ibid. §. 31. lit. e. richten nach alten Herkommen.

(e) Ut nonnulli volunt. Vi- Item es soll auch kein Gericht o- de Adelsreiter part. II. lib. 7. der Richter / die seyn geistlich c. 62. p. 157. Mauritium de judi- oder weltlich / in einigen pun- cio

Camera a Maximiliano instituta stare non potuerint. (f)

L 3

§. LVII.

cio Rothwilansi c. 1. §. 7. His enim jam respondit Dattius lib. 4. c. 4. n. 91. seq.

(f) Ut Bœclerus voluit. Vid. supra §. 13. lit. e. n. 5. cui itidem respondit Dattius *d. loco*, vid. supra §. 18. *in fine*. Nec obstant ea, quæ ex Winckelmanno excerptimus, §. 12. lit. c. n. 4. Præterquam enim, quod is sententias camerales ex Sailerō confuse, & non observato temporis ordine adducat; non cohæret certe, quod ipse refert anno 1512. processus Westphalicos esse abolitos, & statim tamen adjicit anno 1515. judicatum esse, quod sint abolendi. Quod si vero ipsas sententias apud Sailerum evolvas, nihil aliud deprehendes, quam quod in sententia anno 1495. 18. Dec. non admissa fuerit in Camera executio sententiæ in judicio Westphalico dictæ adversus Abbatem aliquem. Haud dubie ex illa ratione, quod Clerici non possint conveniri coram iudicibus Westphalicis. Reform. Colon. c. 17. supra §. 25. lit. b. Porro in sen-

tentia 1512. 9. Febr. cassantur quidem acta integra coram judicio Westphalico, sed non ex illa ratione, quod, uti Winckelmannus scribit, ejusmodi processus in Camera jam fuerint abrogati; Verum, ut expresse in sententia additur, quod facta sint omnia contra reformationes præcedentes, & mandata Imperatoria. Eodem vero sub modo etiam intelligenda est sententia anni 1515. 12. Dec. in qua reus admittitur ad probationem, quod processum judicii Westphalici secundum mandata Imperatoria debito tempore aboleverit; Item sententia anni 1531. 18. Januarii (quam omisit Winckelmannus) ubi condemnatur rei in poenam legibus imperii dictatam i. e. bannum imperiale, quod contra mandata Camera processus Westphalicos continuaverint, ac denique sententia anni 1538. 27. Martii in qua iterum cassantur processus Westphalici. Nisi dicere velis, in Camera post publicatam Constitutionem

crim.

§. LVII.

*Sed demum
Carolus V.
quamvis in-
directe.*

Tandem tamen sub Carolo V. æmuli judiciorum Westphalicorum propius attigerunt scopum suum. Etsi enim Carolus V. præ se ferret, quod in constitutione criminali saltem abusus sedium liberarum emendare vellet, (g) vera tamen ejus intentio fuit, totum processum criminalem accusatorium & mores Germanicos abolere, ac inquisitorium processum, ut ordinarium introducere. (h)

§. LVIII.

crim. Caroli V. haud dubie auctoritatem judiciorum Westphalicorum magis magisque fuisse restrictam, ut statim ostendemus.

(g) Daß die Gericht der Frey-Stühle wieder alt Herkommen nicht mißbraucht werden. Vid. *diff. de Occ. const. crim. §. 5. lit. l.* Unde & in reformatione, quam jussu ejus Hermannus Episcopus Coloniensis 1522. condidit (vid. *supra tb. 30. lit. u.*) §. 8. continetur. Aber so die Ubelthaten / welche doch an das Frey-Gericht laut der Ordnung gehören / mit gebühlichem Recht ausfündig gemacht / (und an und durch Unsere Hoch- und Gögerecht zu gebührl. Straffe vermöge der Kayserlichen und des Heil-

Reichs peinlicher Hals-Gerichts Ordnung gestrafft wurden /) soll den freyen Gerichten ihr gebühlicher Lauff und process unbenommen seyn. Quamvis & hic sub verbis parenthesi inclusis, obscuris certe & ambiguis jam lateat anguis in herba. Obiter noto, quod hic jam anno 1522. allegetur *Constit. Crim.* etsi demum anno 1532. fuerit publicata. Videlicet intelligitur primum exemplar, quod jam in Comitibus 1521. Statibus fuit exhibitum, vide *d. §. 5. lit. l.*

(h) *D. diff. §. penult.* Illustrantur ibid. latius dicta per hanc observationem, quod Carolus V. in formula Constitutionis suæ Statib9 exhibita plane omiserit proces-

§. LVIII.

Ergo verum quidem est, quod sub medium Se-
culi XVI. eviluerint judicia secreta Westphalica, (i) & post receptam Constit. crim. pedetentim interie-
rint, non tamen ideo, quod Status fere singuli privi-
legia adversus ea impetraverint, (k) sed quod pro-
cessus in judiciis Westphalicis usitati cum constitutio-
ne crim. stare non potuerint. (l)

§. LIX.

Interierunt vero non tota judicia Westphalica, sed solum, quatenus secreta fuerunt & abusibus illis
obno-
scilicet quo-
ad proces-
sum, non
quoad juris-
dictionem.

processum bannitorium den- unde & ea, quæ in articulo 1555.
Achts-Process, etsi in Ordinat. Const. Crim. von der Mord-
crim. Bambergensi, unde ta- Acht disponuntur, pene pro-
men tota Constitutio Carolina cessum banni inanem & fru-
tantum non de verbo ad ver- straneum reddunt.

bum descripta est, (ibid. §. 35. (i) Ut jam ex Dattio notavi-
lit. y. & z.) plures articuli de mus supra §. 18. in fine.

forma eum instituendi dispo- (k) Ut putat Dattius ibid.
nant, scilicet ab articulo 229. us- Nam talia privilegia jam im-
que ad artic. 249. qui alias in petrata erant ante tempora
Constit. Carol. locum habere Caroli V. (supra §. 24. 27. 29.)
debuissent inter artic. 203. & 204. & non memorantur nova pri-
Quod nullam aliam ob causam vilegia post publicatam consti-
factum fuit, quam quod Ca- tutionem crimin. impetrata.

rolus V. totum processum ban- (l) Et huc forte pertinent
nitorium abolere intenderet, senten-

obnoxia, atque dispositioni constitutionis criminalis adversabantur. Ut adeo non obstant ea, quæ de duratione liberalium sedium in quibusdam Westphaliæ locis adhuc Sec. XVII. objiciuntur. (m) Imprimis cum jam supra notaverimus judicia libera & Westphalica differre, (n)

sententiæ Camerales de annis 1531. & 1538. de quibus thesi 56. lit. f. in fine dictum. Item quod post illa tempora in sententiis Saileri Cameralibus nulla amplius mentio fiat judiciorum Westphalicorum.

(m) Hertius Tom. II. Opusc. p. 443. Ubi exemplum adducit Freigraviatus in Dynastia Dudinghausen & Astingshausen.

(n) Supra §. 22. lit. u. § 33. lit. l.

F I N I S.

Thomasius, Christian,

Dissertatio Inauguralis, De Vera Origine, Natura, Progressu, Et Interitu
Judiciorum Westphalicorum

Halae Magdebvrgicae MDCCXI

Regensburg, Staatliche Bibliothek -- 999/A.Diss.10896

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11077755-2

VD18 1515145X-007